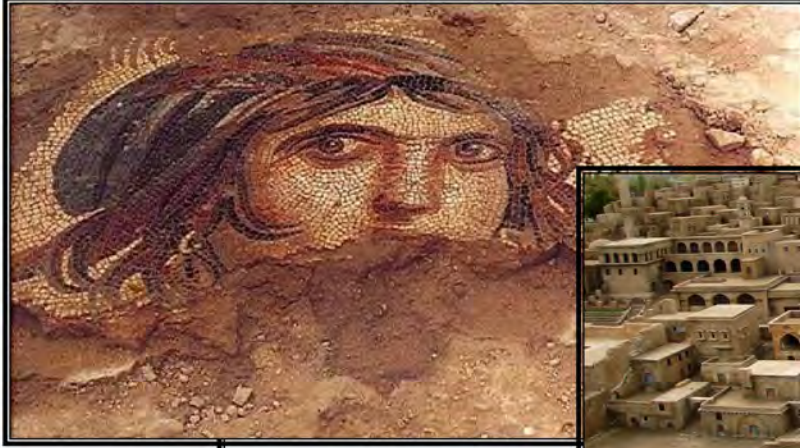

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

PLANLAMA KARARLARI

İçindekiler

PAFTALAR	iv
GİRİŞ	1
I.SENTEZ BÖLÜMÜNÜN ÖZETİ	2
II. MÜDAHALESİZ ORTAMDA PLAN DÖNEMİ İÇİNDE GAP	4
TURİZM SEKTÖRÜNÜ ETKİLEYECEK OLASI GELİŞMELERİN KISA BİR YORUMU	4
1. PLAN UYGULAMA KURUM VE ARAÇLARININ GENEL BİR YORUMU	4
2. PLAN DÖNEMİ İÇİNDEKİ OLASI PAZAR VE MÜŞTERİ PROFİLİNİN YORUMU	6
III. PROJEKSİYONLAR VE TEMEL PLANLAMA HEDEFLERİ	7
1. HEDEF YERLİ TURİST TAHMİNLERİ	7
2. HEDEF YABANCI TURİST TAHMİNLERİ	7
IV. STRATEJİK NİTELİKLİ PLAN KARARLARI	9
V. PLANLAMA DÖNEMİ İÇİNDE FARKLI TURİZM	10
TALEPLERİNİN EN ÇOK YÖNELMESİ MUHTEMEL ÇEKİM	10
NOKTALARI	10
1. YABANCI TURİSTLERİN EN ÇOK ZİYARET ETMESİ MUHTEMEL KAYNAKLAR	10
2. YERLİ TURİSTLERİN EN ÇOK ZİYARET ETMESİ MUHTEMEL KAYNAKLAR	10
3. İNANÇ TURİZMİ MAKSADıyla GELEN YERLİ TURİSTLER VE BÖLGE İÇİ NÜFUSUN ZİYARET ETMESİ MUHTEMEL KAYNAKLAR	10
4. TERMAL TURİZM MAKSADıyla GELEN VE BÖLGE İÇİ NÜFUSUN DA KULLANACAĞI KAYNAKLAR	11
5. BÖLGE İÇİ REKREASYON AMAÇLI KULLANILMASI MUHTEMEL ÖNEMLİ KAYNAKLAR	11
VI. ULAŞIM SEKTÖRÜNE İLİŞKİN KARARLAR	11
VII. KONAKLAMA MERKEZLERİNE İLİŞKİN KARARLAR	12
VIII. BÖLGEYE MEVCUT TURİZM TÜRLERİNİN YANISIRA	13
YENİ TURİZM TÜRLERİ KAZANDIRILMASINA VE	13
KONAKLAMA SÜRESİNİN UZATILMASINA İLİŞKİN	14
KARARLAR	14
1. TURABDİN BÖLGESİ	14
2. BİRECİK BARAJ GÖLÜ	14
2.1. Zeugma	15
2.2. Fındıklı Köyü Sahili	15
2.3. Aşağı Çardak Sahili	16
2.4. Erenköy	16
2.5. Gümüşgün	16
2.6. Kamışlı	16
2.7. Çekem Mahallesi	16
2.8. Eski Halfeti	17
2.9. Rumkale	17
2.10. Savaşan Köyü	17
2.11. Kızılın ve Gümüşkaya Mağaraları	17
2.12. Karapınar	17
2.13. Karayolu Ulaşım	17
2.14. Uygulama Birimleri ve Yöntem	17
3. KIŞ SPORLARI	18
4. TERMAL TURİZM KAYNAKLARI	18

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

IX. TUR GÜZERGAHLARINA İLİŞKİN KARARLAR.....	19
X. NOKTASAL PLANLAMA KARARLARI.....	20
1.GAZİANTEP KONAKLAMA MERKEZİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK KAYNAKLAR.....	21
1.1. Gaziantep Kent Merkezi	21
1.2. Kilis Kent Merkezi.....	21
1.3. Ravanda Kalesi.....	21
1.4. Oylum Höyük	21
1.5. Yesemek.....	21
1.6. Tilmen Höyük	21
1.7. Yavuzeli Dolmenleri.....	22
1.8. Birecik Baraj Gölü	22
1.9. Kelaynak Koruma Alanı	22
2. HALFETİ KONAKLAMA MERKEZİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK NOKTALAR.....	23
2.1. Gaziantep Kent Merkezi	23
2.2. Birecik Baraj Gölü	23
2.3.Kelaynak Koruma Alanı.....	23
3.ŞANLIURFA KONAKLAMA MERKEZİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK NOKTALAR	24
3. 1. Şanlıurfa Merkez.....	24
3.2. Göbeklitepe.....	24
3.3. Harran	24
3.4. Bazda Mağaraları, Han-el Barür Kervansarayı, Şuayb Kenti, Soğmatar ve Senem Mağaraları.....	25
3.5. Atatürk Barajı Bakı Noktası	25
3.6. Kel Aynak Koruma Alanı, Halfeti Ve Birecik Barajı.....	25
4. MARDİN VE MİDYAT KONAKLAMA MERKEZLERİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK NOKTALAR	26
4.1. Mardin Kent Merkezi.....	26
4.2. MARDİN KALESİ.....	26
4.3. Midyat Kent Merkezi.....	27
4.4. Savur	27
4.5. Deyr-Ul Zeferan Manastırı	27
4.6. Dara Antik Kenti	28
4.7. Nusaybin Zeynel Abidin Türbe Ve Camii-Mor Yakup Manastırı.....	28
4.8. Mor Avgin Manastırı	28
4.9. Deyr-Ul Umur Manastırı.....	28
4.10. Hah Kilisesi.....	29
4.11. Hasankeyf.....	29
5. DİYARBAKIR KONAKLAMA MERKEZİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK NOKTALAR	30
5.1. Diyarbakır Kent Merkezi.....	30
5.2. Hassuni Mağaraları.....	30
5.3. Malabadi Köprüsü.....	31
5.4. Eğil	31
5.5. Hilar- Çayönü	32

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

6. ADIYAMAN VE KAHTA KONAKLAMA MERKEZLERİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK KAYNAKLAR	33
6.1. Nemrut Milli Parkı	33
6.2. Perre Antik Kenti	38
6.3. Palanlı Mağarası	38
7. ÖZEL ZİYARET NOKTALARINA İLİŞKİN KARARLAR.....	38
7.1. Veysel Karani.....	39
7.2. Cizre	39
7.3. Siirt Aydınlar.....	40
XI. TANITIM VE MARKALAŞMA POLİTİKALARI	40
XII. PLAN UYGULAMA ETAPLAMASI	42
XIII. PLAN UYGULAMASI İÇİN ÖRGÜTLENME	44
XIV. GAP TURİZM MASTER PLANI UYGULAMASI ÇIKTILARI.....	52
1. PROJENİN TEMEL SOSYAL ÇIKTILARI	52
2. PROJENİN EKONOMİK ÇIKTILARI.....	52

PAFTALAR

	<u>SAYFA</u>
Pafta 1: Turist Hareketleri	3-4
Pafta 2A: Birecik Baraj Gölü.....	15-16
Pafta 2B: Birecik Baraj Gölü.....	15-16
Pafta 3: Taşlıdere (Holi) Kaplıcası.....	19-20
Pafta 4: Kültür Turizmi Muhtemel Tur Güzergahları	20-21
Pafta 5: Gaziantep Konaklama Merkezli Günübirlük Ziyaret Noktaları	21-22
Pafta 6: Halfeti Konaklama Merkezli Günübirlük Ziyaret Noktaları	23-24
Pafta 7: Şanlıurfa Konaklama Merkezli Günübirlük Ziyaret Noktaları	24-25
Pafta 8: Harran	24-25
Pafta 9: Mardin Konaklama Merkezli Günübirlük Ziyaret Noktaları.....	26-27
Pafta 10: Mardin Kent Merkezi.....	26-27
Pafta 11: Midyat Kent Merkezi.....	27-28
Pafta 12: Dara Antik Kenti.....	28-29
Pafta 13: Nusaybin Kent Merkezi.....	28-29
Pafta 14: Diyarbakır Konaklama Merkezli Günübirlük Ziyaret Noktaları.....	30-31
Pafta 15: Diyarbakır Kent Merkezi	30-31
Pafta 16: Eğil.....	31-32
Pafta 17: Hilar- Çayönü.....	32-33
Pafta 18: Adıyaman-Kahta Konaklama Merkezli Günübirlük Ziyaret Noktaları.....	33-34
Pafta 19: Perre Antik Kenti	38-39
Pafta 20: Veysel Karani.....	39-40
Pafta 21: Cizre Kent Merkezi	40-41

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

GİRİŞ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Turizm Master Planı çalışmasının son safhasında, mevcut durum değerlendirmelerinin bir sonucu olarak bölge ölçeğinde turizm sektörünün güçlenmesini sağlayacak kararlara yer verilecektir.

Bölge genelinde çok sayıda kamu ve özel kuruluşların halen yürütmekte olduğu veya planladığı çok sayıda yatırım bulunmaktadır. Bu projeler Mevcut Durum raporunda her konunun incelenmesinde ve toplu olarak Ekler bölümünde yer almıştır. Bu itibarla, bu projelere Planlama Kararları'nda ayrıca yer verilmemiştir. Planlama kararları, yalnızca bu projelere ek olarak önerilen yatırımları kapsamaktadır.

I. SENTEZ BÖLÜMÜNÜN ÖZETİ

Planlama kararlarının üretilmesine temel olacak ve daha önce sunulan sentez bölümünün özeti aşağıda verilmiştir.

- Bölge’de turizm faaliyetleri son derece sınırlıdır. En yüksek yıllık biletli giriş sayısı (Nemrut ve Gaziantep’teki iki özel müze) 70.000’dir.
- Son 10 yılda inanç turizmi patlama şeklinde bir gelişme göstermiştir. İnanç merkezleri ağırlıklı yerel nüfus tarafından ziyaret edilmekte olup, bu faaliyet rekreasyon faaliyeti ile beraber yürütülmektedir. (Türbe çevrelerinde, kesilen kurbanı pişirip yemek ve piknik yapmak şeklinde)
- Yıllık yaklaşık 100.000 kişilik bir İranlı turist akımı Van-Bitlis güzergahı üzerinden Bölge’ye girmekte, Veysel Karani ve Balıklı Gölü ziyaret ederek Öncüpınar’dan Suriye’ye geçmekte ve Sitti Zeynep Türbesini ziyaret ederek aynı güzergahtan geri dönmektedir. Son derece düşük gelir seviyesinde olan bu kitle kendi otobüslerinde konaklamakta olup, Bölge ekonomisine katkıda bulunmamaktadır.
- Bölge’ye düzenli tur tertip edilmemekte olup, yerli tur fiyatları ülkenin diğer yerlerinde olduğu gibi 1.000 TL.-’nin altındadır. Daha yüksek fiyatlardaki turlar müşteri bulamamaktadır. Turların Suriye’ye geçmesi durumunda maliyetler arttığı için Suriye’ye geçen tur sayısı yok denecek seviyededir.
- Bölgeye olan Suriye talebi Gaziantep’ten yapılan gününbirlik AVM alışverişine dayalıdır.
- Bölge’nin turizm açısından temel çekim unsuru kültür turizmine dayalı kaynaklar olup, yabancı turistlerin en fazla ziyaret ettiği yer Nemrut Dağı ve çevresidir. (yerli 48.500, yabancı 21.600).
- Bölge’de yatak arzı açısından sorun yoktur. Tüm yataklar yerleşim merkezlerine yığılmış olup, salt turizme yönelik yerleşim dışı 3 adet Bölge’de (Kozluk (Batman) Holi Kaplıcası), Karaali (Şanlıurfa) Kaplıcası ve Güçlükönak (Şırnak) Hista Kaplıcası) kaplıca turizmine dönük yatak gelişmiştir.
- Bölge’de halen uzun süreli konaklamaya yönelik tek kaynak termal su mevcudiyetidir.
- Yakın gelecekte toplam turizm faaliyetleri içinde birinci sırayı yerel rekreasyon, ikinci sırayı inanç turizmi, üçüncü sırayı kültür turizmi, son sırayı ise termal turizmin oluşturacağı geçmiş eğilimlere bakarak söylenebilir. Mevcut ve yapılmakta olan yatırımlar da bu yöndedir.

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

- Siirt ve Şırnak'ta günümüzde kültür turizmi faaliyetleri yok denecek kadar azdır. Mevcut kaynaklar çok az ziyaret edilmektedir.
- Muhtelif turizm çeşitlerinde ziyaretçisi olan tüm kaynaklar yıllık ziyaretçi sayıları ile Turizm Hareketleri paftasında (Pafta: 1) sunulmuştur. Biletli girişi olan kaynaklarda istatistiği bulunabilen en yakın yıl rakamları esas alınmıştır. Girişin biletsiz olduğu kaynaklarda ise ören yeri bekçisi, turistik tesis işletmecileri, otopark görevlisi, çevrede oturan kişiler, kilise görevlileri gibi bilgi kaynaklarına başvurulmuş, bu kişilerden birbirini tahkik eden çapraz sorularla bilgi alınarak ziyaretçi sayıları tespit edilmiştir. Toplanan bilginin yetersiz veya güvenilmez olduğu durumlarda ziyaretçi sayıları boş bırakılmıştır.

Adı geçen paftanın incelenmesinden de görüleceği gibi salt kültür turizmi için gelenler arasında en yüksek ziyaretçi sayısı 71.768 kişi ile Gaziantep Arkeoloji müzesindedir. 2011 yılı Eylül ayında bu müzenin dünyanın en büyük mozaik müzesi şeklinde yenilenecek açılması ile önümüzdeki birkaç yılda Bölge'nin en büyük çekim merkezi olacağı açıktır.

Turizm Hareketleri paftasının ortaya koyduğu diğer önemli bir veri yabancı turistlerin en ağırlıklı olarak Nemrut Dağı'na ilgi göstermeleri (yıllık yaklaşık 21.600 kişi) olmuştur. Dünyanın bilinen en eski arkeolojik eserinden olan Göbekli Tepe'nin bile (yabancı yerli toplam 22.500) Nemrut'a oranla çok daha az turist çekmiş olması tanıtım ve markalaşmanın önemini açıkça vurgulamaktadır.

Kesin sayılar bilinmemekle birlikte, tüm Bölge'de en çok ziyaret edilen yer ise Veysel Karani'dir (Yıllık 200.000'in üzerinde olduğu ifade edilmektedir). Ökkeşiye Türbesi'nin yıllık ziyaretçi sayısı 45.000 olarak tahmin edilmiştir. Şanlıurfa'da Balıklıgöl çevresi yılın her mevsimi oldukça kalabalık görünmesine rağmen biletli olarak kaleyi ziyaret edenlerin sayısı 48.100 civarındadır. Bunun ancak 1.012 kişisi yabancı turisttir.

- Bölgeye inanç (İran, Suriye geçişi) ve kültür turizmi nedeniyle gelen yıllık toplam yabancı turist sayısı 121.600 olup bu değer 2010 yılında Türkiye'ye gelen toplam yabancı turist olan 28.632.000 kişinin, ancak % 0,42'sini oluşturabilmiştir. Bölge'nin planlama dönemi içindeki temel turist talebinin iç piyasa tarafından karşılanacağı açıktır.
- Bölge'nin insanlık tarihinin en eski kaynaklarını bünyesinde bulundurmasına rağmen turist çekememesinin temel nedeninin Bölge'deki özel koşullar olduğu görülmektedir. Yakın çevrede yer alan Antakya Arkeoloji Müzesi'nin 2010 yılında 186.000 yerli, 55.000 yabancı tarafından ziyaret edilmesi, diğer yandan Kapadokya'nın 2010 yılı toplam ziyaretçi sayısının 2.182.970 kişi (1.492.966 yabancı, 690.004 yerli) olması yakın çevreye kültür turizmi amacıyla gelen turistlerin GAP Bölgesi'ne geçmediğinin açık bir göstergesidir.

II. MÜDAHALESİZ ORTAMDA PLAN DÖNEMİ İÇİNDE GAP TURİZM SEKTÖRÜNÜ ETKİLEYECEK OLASI GELİŞMELERİN KISA BİR YORUMU

1. PLAN UYGULAMA KURUM VE ARAÇLARININ GENEL BİR YORUMU

1999-2000 yıllarında Kültür ve Turizm Bakanlığınca yaptırılmış olan “GAP Bölgesel Turizm Envanteri ve Turizm Geliştirme Planı'nın” günümüze kadar bütüncül bir uygulama birimi olmamıştır. Buna karşılık Bölge'de özellikle inanç ve kültür turizmine katkıda bulunabilecek neredeyse tüm kaynaklara yerel merkezi idareler tarafından el atılmış, pek çok konuda büyük yatırımlar gerçekleştirilmiş veya gerçekleştirilme aşamasına gelmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Yerel Belediyeler, Özel İdareler, Kalkınma Ajansları, Şanlıurfa İl Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı (ŞURKAV) ve Şırnak'ı Geliştirme Vakfı (ŞIRGEV) bu yatırımlarda rol almışlardır.

En büyük yatırımların inanç turizmi odaklı olduğu görülmüştür. Belediyelerin kültür turizmine yönelik ve genelde eski dokuların sağlıklılaştırılması ve restorasyonu konularında yaptıkları yatırımların ikinci sırada yer aldığı söylenebilir.

Belediye yatırımları özellikle Gaziantep'te özel sektör yatırımlarını ateşlemiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nce (ODTÜ) yürütülen “Kommagene Nemrut Koruma ve Geliştirme Programı” Bölge turizmine büyük katkılar sağlayacak olup uygulamaya geçme aşamasındadır. Mardin Koruma Amaçlı İmar Planı İhalesi'nin ön hazırlıkları tamamlanmıştır. Şanlıurfa ve Diyarbakır Koruma Amaçlı İmar Planları ise yapım aşamasında olup, Gaziantep ve Midyat Koruma Amaçlı İmar Planları uygulama aşamasındadır. Bu projelerin uygulanması sonucu, Gaziantep'te olduğu gibi, adı geçen kentlerde de benzer gelişmelerin olması çok muhtemeldir.

Bölge'de plan uygulama kurumlarının birbirlerinden bağımsız çalışması, iller arasında hiçbir şekilde yatırım ve tanıtım konularında koordinasyonun bulunmaması, Bölge'nin temel sorunlarını oluşturmaktadır.

Uygulama araçlarının en önemlisi şüphesiz ki teknik bilgiye sahip insan gücüdür. Bölge'de yapılan çalışmada salt turizme yönelik herhangi bir teknik (planlama ve ya uygulama) birime rastlanmamıştır. Bütüncül turizm planlaması kavramı veya bu konuyla uğraşan birim yoktur. Konular münferit olarak ele alınmakta ve çözülmektedir.

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Röleve, restitüsyon, restorasyon projeleri genellikle Diyarbakır ve Gaziantep'te yerleşik özel sektör firmaları tarafından gerçekleştirilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Diyarbakır Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü ile yapılan görüşmede kurulların gelen proje taleplerine ancak 6 ay sonra cevap verebildiği öğrenilmiştir.

Önemli uygulama araçlarından bir diğeri olan mali kaynak açısından ise, Bölge'de herhangi bir sorun olmadığı açıkça görülmektedir. Özellikle Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yatırım olanakları dikkat çekicidir. Bu yatırımlar GAP Eylem Planı'nın yürürlüğe girmesinden sonra ve bu plan doğrultusunda yoğunlaşmıştır. Gaziantep; ilk yatırımların Belediye tarafından yapılması ve sonraki yatırımlara yol açılması halinde, özel sektörün de yatırımlara hızla katıldığını göstermesi açısından önemli bir örnektir.

2. PLAN DÖNEMİ İÇİNDEKİ OLASI PAZAR VE MÜŞTERİ PROFİLİNİN YORUMU

Önümüzdeki 15 yılı kapsayan plan dönemi içinde, GAP Bölgesi'nin kültür turizmi açısından nasıl bir müşteri profiline sahip olacağını sağlıklı bir biçimde bugünden tahmin edebilme olanağı yoktur. Bölge, son derece önemli kaynaklara sahip olmasına rağmen özel koşulları turizm sektörünü olumsuz etkilenmektedir. Turizm açısından güvenilir bir ortamın ne zaman oluşacağını günümüzden tahmin edebilme olanağı yoktur. Suriye ile bir yıl önce olumlu olarak gelişmeye başlayan ilişkiler günümüzde yön değiştirmiştir. Bu ilişkilerin plan dönemi içinde nasıl gelişebileceği, olası gelişmelerin zaten çok düşük düzeyde olan turizm ilişkilerini nasıl etkileyeceği bugünden öngörülememektedir.

Gerek Bölge'ye ulaşım gerekse Bölge içi ulaşım açısından günümüzde herhangi bir sorun yoktur. Dolayısı ile plan dönemi içinde ulaşım altyapısında olabilecek ek gelişmelerin Bölge turizmi açısından önemli bir katkı yapması beklenmemelidir. Antalya-Mersin duble sahil yolunun önümüzdeki birkaç yıl içinde tamamlanması, bu suretle Antalya'ya güneş, deniz maksatlı gelen özellikle yabancı turistlerin özel oto kiralararak, hem Akdeniz sahillerini görmesi hem de GAP Bölgesi'ne gelmesinin Bölge'de kısmi bir ek talep yaratması mümkündür. Ancak bunun olabilmesi için ilk önce Bölge'nin özel koşulları açısından istikrarlı bir hale gelmesi beklenmelidir.

Müdahalesiz ortamda plan dönemi içinde Bölge kültür turizmini en çok etkileyecek olaylar, Nemrut projesinin uygulanmaya konması, Diyarbakır iç kale projesinin tamamlanması ve Göbekli Tepe'nin misafir karşılama düzenlemesinin bitirilerek Dünya'ya daha iyi tanıtılması olacaktır. Günümüzde bu kaynakların üçünün de kullanıma açık olduğu dikkate alınırca oluşacak etkinin kısıtlı olacağı görülmektedir.

Halen GAP Bölgesi genelinde çeşitli inanç gruplarına ait çok sayıda kaynak bulunmasına karşın, İslamiyete yönelik kaynaklara talep ağırlıklıdır. Bu eğilimlerden, plan dönemi içinde de, hiç müdahale edilmese bile İslami kaynaklara yönelik inanç turizminde büyük bir gelişme olacağı anlaşılmaktadır. Halen ağırlıkla Bölge içi talebe dayalı bir faaliyet olarak yürütülen inanç turizmi daha çok miktarda Bölge dışı talep çekecektir.

Dönem içinde Bölge'de beklenen diğer önemli bir gelişme Diyarbakır ve Şanlıurfa'nın, Gaziantep'e benzer ağırlıkta hafta sonu rekreasyon talebi yaratması olacaktır.

İran-Suriye arasındaki yıllık 100.000 kişilik inanç turizminin plan dönemi içinde gerek kalitatif (niteliksel) gerekse kantitatif (niceliksel) açılardan bir değişim göstermeden devam etmesi muhtemel diğer bir konudur.

III. PROJESİYONLAR VE TEMEL PLANLAMA HEDEFLERİ

Yukarıda özetlenen mevcut eğilimler çerçevesinde geleceğe dönük bir trend projeksiyonu yapmanın anlamsız olacağı açıktır. Bölge turizm talebini etkileyen özel koşullar özellikle kültür turizmini derinden negatif etkilemekte olup bu çalkantıların ne zaman sona ereceğine ilişkin bir tahmin yapılamamaktadır. Özel koşulların Bölge'nin turist gitmeyen dağlık ve ücra kesimlerinde oluşmasına karşın Bölge'nin batı kesimi de bu durumdan eşit şekilde etkilenmektedir.

Güneydoğu Bölgesi'nin Türk toplumunda bir bütün olarak algılanması bu durumun başlıca sebebidir. Uzun yıllardır Bölge'ye düzenli tur tertip edilmemesinin muhtemel nedeninin de bu algı olabileceği düşünülmektedir. Diğer yandan son yıllardaki gelişmeler, termal turizm, inanç turizmi ve yerel rekreasyon faaliyetlerinin özel koşullardan etkilenmeden gelişmeye devam ettiğini göstermektedir. Bu faaliyetlerin önemli bir kesimi Bölge içi talepten kaynaklanmakta olup, Bölge'ye dışarıdan gelir getirmemektedir. Buna rağmen Bölge içi nakit sirkülasyonunu artırması açısından konu özellikle desteklenmelidir.

Plan dönemi içinde Bölge'ye kültür turizmi maksadıyla gelmesi beklenen talep tahmininin eğilimler yerine hedeflere dayalı olarak yapılması yolu seçilmiştir. Bu kararda daha önce tanımlanan belirsizliğe göre projeksiyon yapılmasının anlamsız olduğu görüşü hakim olmuştur. Hedef talebe göre yapılan tahminde; Bölge'deki özel koşulların sona erdiği ve turizm açısından stabil bir ortamın oluştuğu varsayılmıştır.

1. HEDEF YERLİ TURİST TAHMİNLERİ

Kültür ve Turizm Bakanlığınca uygun görülen Doğu Karadeniz Turizm Master Planı'nda, planlama dönemi içinde Türkiye nüfusunun yaklaşık 80 milyon olacağı ve bu nüfusun % 50'sinin (40 milyon) her yıl turizm faaliyetlerine katılacağı, bir kişinin 25-65 yaşları arasında 40 yıl boyunca tatile çıkacağı, 40 yılda bir defa Bölge'ye geleceği varsayılmış ve planlama dönemi sonu itibarıyla Bölge'nin yıllık yerli turist çekim potansiyeli bir milyon olarak tahmin edilmiştir. Aynı varsayımların GAP Bölgesi için de geçerli olduğu düşünülmektedir.

Yıllık bir milyon yerli turist tahminine kültür, termal ve inanç turizmi maksadıyla Bölge'ye gelecek olanların tümü dahildir.

2. HEDEF YABANCI TURİST TAHMİNLERİ

Planlama dönemi içinde Bölgeye gelmesi beklenen yabancı turistlerin tamamına yakınının Bölge kültür değerlerini görme maksadıyla geleceği tahmin edilmektedir.

Bu konuda temel çekim unsurları yeni açılan Gaziantep Mozaik Müzesi, Nemrut Millî Parkı ve Göbekli Tepe olacaktır.

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Bölgeye kültür turizmi maksadıyla gelecek yabancı turistlerin sayısını belirleyecek temel unsur tanıtım olacaktır. 2010 yılı itibariyle son derece iyi tanıtılmış ve markalaşmış olan Kapadokya'ya gelen yıllık yabancı turist sayısı 1.492.966 kişidir. Plan dönemi içinde tanıtım faaliyetlerinin artmasıyla GAP Bölgesi'ne yaklaşık olarak Kapadokya'ya gelen turist sayısının 1/3'ü kadar (500.000) yabancı turistin geleceği varsayılmaktadır. Uzun yıllardan beri karakter ve miktar değiştirmeden devam eden İran-Suriye arasındaki yıllık 100.000 kişilik Şii kökenli hacı akımının Bölge'ye hiçbir katkısı olmadığı için bu değere dahil edilmemiştir.

Bölge'de yerel rekreasyonun, parasal değeri günümüzde muhtemelen kültür turizminin yarattığı parasal değerden daha yüksektir. Ağırlıklı Gaziantep'te gelişmiş olan bu talebin plan dönemi içinde Şanlıurfa- Diyarbakır-Mardin gibi Bölge'nin diğer büyük kentlerinde de geliştirilmesi diğer bir planlama hedefi olarak ele alınmalıdır.

Plan dönemi içinde Bölge'de gelişecek olan turizm faaliyetlerinin günümüzde olduğu gibi mevsimsel nitelikte olması çok muhtemeldir. Bölge'de halen turistleri ağırlayan yatak stokları kent merkezlerine yığılmış olup, daha çok iş maksatlı gelişlere hitap etmektedir.

Planlama dönemi içinde turizme dönük yatakların günümüzde olduğu gibi kent merkezlerinde yığılması, bu suretle kış doluluğunun iş maksatlı gelişlerle temin edilmesi diğer bir planlama hedefi olmuştur.

Turist sayısının son derece kısıtlı olduğu bir ortamda tüm planlama hedeflerini özetleyen nihai hedef "kıt kaynakların olası pazar dikkate alınarak en akılcı şekilde kullanılması"dır.

IV. STRATEJİK NİTELİKLİ PLAN KARARLARI

GAP Bölgesindeki temel turizm darboğazının Bölge'deki özel koşullar olduğu, Bölge'nin bir bütün olarak algılanması nedeniyle, herhangi bir noktasındaki olumsuz bir olayın tüm Bölge talebini negatif etkilediği daha önce belirtilmiştir.

Böyle bir ortamda temel stratejik yaklaşım; Bölge'yi bir bütün olarak tanıtmak ve pazarlamak yerine marka kentlere öncelik vermek olmalıdır. Gaziantep-Mardin – Şanlıurfa ve Diyarbakır mevcut ve devam eden turizm yatırımları ile asgari olarak iç talep açısından planlama dönemi içinde marka kentler olacaktır. Yurt içi uçak fiyatlarının özel sektör rekabeti nedeniyle ucuzlamış olması nedeniyle Bölge dışından marka kentlere uçakla ulaşmak ve özel otomobil kiralarak herhangi bir marka kenti ve yakın çevresini bir hafta sonunda gezmek mümkündür.

Tanıtımında marka kentlerin GAP bütününe alternatif olarak öne çıkarma stratejisi Bölge'deki özel koşullar devam ettiği sürece doğru bir yaklaşım olacaktır. Ancak Bölge'nin stabil bir duruma gelmesi halinde Bölgeyi bir bütün olarak tanıtan "GAP Turizmi" kavramı öne çıkartılmalıdır.

Planlama sırasında önem verilmesi gereken diğer bir stratejik yaklaşım Bölge'de uzun süreli gecelemeyle olanak sağlayacak konulara önem verilerek, bu imkânı sağlayan kaynakları geliştirmek olmalıdır. Bölge için en büyük potansiyeli taşıyan mevcut termal kaynakların geliştirilerek bölge dışına da hizmet verecek hale getirilmesi ve diğer bir potansiyel kaynak olan bölgedeki baraj göllerinin turizm amaçlı devreye sokulması bu kapsamda ele alınması gereken iki önemli alandır.

V. PLANLAMA DÖNEMİ İÇİNDE FARKLI TURİZM TALEPLERİNİN EN ÇOK YÖNELMESİ MUHTEMEL ÇEKİM NOKTALARI

GAP Bölgesi'ndeki kültürel mirasın zenginliğine karşın, turizm faaliyetlerinin son derece kısıtlı olması, yakın gelecekte eğilimlerde değişme beklenmemesi nedeniyle, mümkün olduğunca eğilimlere dayalı bir plan geliştirmek, kıt kaynakların akılcı kullanılması ve birim yatırımdan elde edilecek verimliliğin en üst düzeyde tutulması açılarından önemlidir.

Bu nedenle detay planlama kararlarına geçmeden önce farklı türlerdeki taleplerin plan döneminde en fazla hangi kaynaklara yöneleceğinin tahmini önem kazanmaktadır. Gerek bu kaynakların gerekse bunlara yakın kaynakların öncelikle standartlarının ve kullanım kolaylıklarının yükseltilmesi planın temel çıkış noktalarından biri olmuştur. Plan döneminde farklı turizm ve rekreasyon taleplerinin öncelikle yoğunlaşacağı kaynaklar arazi çalışması sırasında yapılan gözlemler, ziyaretçi sayıları, halen devam eden planlama ve yatırımlar ile kaynakların konumları dikkate alınarak aşağıda özetlenmiştir.

1. YABANCI TURİSTLERİN EN ÇOK ZİYARET ETMESİ MUHTEMEL KAYNAKLAR

- Nemrut
- Gaziantep Mozaik Müzesi
- Göbekli Tepe

2. YERLİ TURİSTLERİN EN ÇOK ZİYARET ETMESİ MUHTEMEL KAYNAKLAR

- Yabancı turistlerin ziyaret etmesi muhtemel kaynakların tümü
- Mardin Merkez
- Diyarbakır Merkez
- Gaziantep Merkez
- Şanlıurfa Merkez
- Midyat Merkez
- Harran
- Rumkale-Halfeti

3. İNANÇ TURİZMİ MAKSADIYLA GELEN YERLİ TURİSTLER VE BÖLGE İÇİ NÜFUSUN ZİYARET ETMESİ MUHTEMEL KAYNAKLAR

- Veysel Karani Türbesi
- Şanlıurfa Balıklıgöl
- Kilis Merkez (Şeyh Muhammed Bedevi Türbesi, Şem'un Nebi Türbesi)
- Gaziantep Ökkeşiye Türbesi
- Zeynel Abidin Türbe ve Camii
- Eyüp Nebi Türbesi ve Sabır Makamı
- Sultan Şeyh Musa Türbesi
- Eğil Peygamber Türbeleri
- Zülkifil Peygamber Türbesi
- Nuh Peygamber Türbesi
- Süryani Manastır ve Kiliseleri

4. TERMAL TURİZM MAKSADIYLA GELEN VE BÖLGE İÇİ NÜFUSUN DA KULLANACAĞI KAYNAKLAR

- Karaali Kaplıcası
- Çermik Kaplıcası
- Taşlıdere (Holi) Kaplıcası

5. BÖLGE İÇİ REKREASYON AMAÇLI KULLANILMASI MUHTEMEL ÖNEMLİ KAYNAKLAR

- Gaziantep Burç Ormanları
- Gaziantep Dülük Ormanları
- Çağ Çağ ve Beyaz Su
- Diyarbakır Dicle Kıyısı (Hevsel Bahçeleri)
- Diyarbakır Devegeçidi Barajı
- Eğil Dicle Barajı Kıyısı
- Birecik Baraj Gölü
- Birecik Merkez Kıyı Düzenleme Alanı
- Bozova Mesire Yeri (Su Sporları Merkezi)

Yukarıda özetlenen farklı türlerdeki talebe cevap verecek kaynaklar listesi, belirli bir amaçla gelecek turistlerin sadece kendi taleplerine cevap veren kaynakları ziyaret edecekleri diğerlerine uğramayacağı şeklinde yorumlanmamalıdır. Öncelikle ziyaret edilmesi beklenen kaynakların tahmini daha önceden de belirtildiği gibi yatırım verimliliğini arttırmanın ötesinde bu kaynaklara yakın kaynaklarında devreye sokulma kararına ışık tutmasıdır.

VI. ULAŞIM SEKTÖRÜNE İLİŞKİN KARARLAR

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Gerek Bölgeye ulaşım, gerekse Bölge içi ulaşım açısından turizm sektörünü etkileyecek herhangi bir ek ulaşım kararı veya yatırım önerisi getirilmemektedir. Mevcut ulaşım sistemi plan dönemi ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılayacak düzeydedir.

Ulaşım sektöründe yıllardan beri tartışılan Malatya Pötürge Tepehan yolunun doğrudan doğruya Nemrut Tümülsü'ne bağlanması konusu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi tarafından yapılmış olan Kommagene Nemrut Koruma Geliştirme Programı'nda net bir sonuca bağlanmamış olmakla beraber, plan müellifi ile yapılan görüşmede adı geçen yolun tümülüsün alt kotlarına kadar gelmesinin sakıncalı olduğu bildirilmiştir. Diğer yandan Nemrut Milli Parkı uzun devreli gelişme planında ise planda Malatya yolu tümülüse kadar gösterilmekle birlikte, plan açıklama notunda bu konuya ilişkin atıf yoktur.

Konuya teknik bir yaklaşım ile bakıldığı zaman Nemrut Dağı- Malatya bağlantısının gerek Malatya gerekse GAP turizmine katkı sağlayacağı açıktır. Ancak adı geçen yolun Nemrut zirvesinin yamaçlarına kadar gelmesi yerine Kahta yoluna bağlanması ve Nemrut ziyaretinin bu yoldan gerçekleştirilmesi daha sağlıklı bir seçim olarak görülmektedir.

VII. KONAKLAMA MERKEZLERİNE İLİŞKİN KARARLAR

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Günümüzde termal tesisler dışında turizm maksadıyla kullanılan tüm yataklar kent merkezlerine yığılmış olup ağırlıklı iş maksatlı gelişlere hitap eder durumdadır. Bölge’de turizm faaliyetlerinin ağırlıklı ilkbahar ve Sonbahar aylarında yoğunluk kazanması, kış aylarında Bölgeye gelen turist sayısının yok denecek düzeylere düşmesi ve benzer eğilimin planlama döneminde de devam etmesinin çok muhtemel olduğu dikkate alınarak planda salt turizme hizmet edecek herhangi bir konaklama merkezi önerilmemiştir. Plan dönemi içinde gelecek turistlerin Bölge’nin önemli kent merkezlerinde, temel olarak iş maksatlı gelişlere hitap eden konaklama birimlerinde ağırlanacağı varsayılmıştır.

VIII. BÖLGEYE MEVCUT TURİZM TÜRLERİNİN YANISIRA YENİ TURİZM TÜRLERİ KAZANDIRILMASINA VE

KONAKLAMA SÜRESİNİN UZATILMASINA İLİŞKİN KARARLAR

1. TURABDİN BÖLGESİ

Daha öncede vurgulandığı gibi günümüzde termal turizmi dışında kalan tüm turizm türleri (inanç turizmi dahil) gezme görmeye dayalı olduğu için Bölge'deki konaklama süresi kısadır. İdeal olan turisti belirli bir noktada uzun süreli konaklatmak ve konaklama noktasından gününbirlik olarak çevre kaynakları ziyaret etmesi prensibi ülkemizde sadece güneş-deniz maksadıyla gelişlerde uygulanabilmektedir. GAP Bölgesi'nde yapılan çalışmalarda bu tür bir olanak Süryani kesiminde izlenmiştir. Halen yurt dışında yaşayan Bölge'yi terk etmiş yaklaşık olarak 300.000 kişilik bir Süryani nüfusu mevcut olup, bu kişiler birinci veya ikinci nesillerini yaşamaktadır. Henüz Bölge ile ilişkileri kesilmemiştir. Bir kısım Süryani nüfus ise İstanbul'a göç etmiştir. Bölge'de özellikle Mardin ve Midyat çevresinde yaşayan bir Süryani nüfus mevcuttur.

Mardin ve Midyat'ın beraberce organize edeceği ve her yılın belirli haftalarında tekrar edilen "Turabdın Kültür Haftası" şeklinde bir düzenlemenin Bölge dışından Süryani kökenli önemli bir nüfus çekebileceği düşünülmüş ve bu konuda;

- Midyat Metropolit
- Mardin Metropolit
- Midyat ve Mardin Belediye Başkanlıkları
- Midyat Kaymakamlığı
- Mardin Valiliği

ile görüşülmüştür. Görüşülen tüm taraflar istisnasız olarak bu görüşü benimsemiş, böyle bir organizasyona katkı sağlayabileceklerini ifade etmişlerdir. Mardin Valisi başkanlığında yukarıda belirtilen makamların bir araya gelerek böyle bir uygulamayı başlatması, uygulama detaylarına bu kurulun karar vermesi, sağlıklı bir başlangıç olacaktır. Böyle bir organizasyonun gerçekleşmesi halinde Metropolitlerin yurt dışındaki temsilciliklere yazacağı davet mektubu yeterli talebi karşılayabilecektir. Midyat ve Mardin'deki oteller ise konaklama sorununu rahatlıkla çözebilecek yeterliliktedir. Böyle bir organizasyonun hükümet politikası olması ve lanse edilmesi halinde etkinliğin çok daha büyük olacağı düşünülmektedir. Bu gelişmeyi ayrıca desteklemek maksadıyla Bölge'de yer alan;

- a) Hah (Anıtlı) Kilisesi
- b) Mor Avgin Manastırı
- c) Mor Kiryakus Manastırı'nın

restore edilmesi ve ziyarete açılması bir yandan çekiciliği arttıracak diğer yandan geceleme süresini uzatabilecektir.

2. BİRECİK BARAJ GÖLÜ

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Bölge'de yeni bir turizm türü olarak önerilen ikinci faaliyet türü, Birecik Baraj Gölü'nün yoğun olarak su sporları ve rekreasyon faaliyetlerine açılmasıdır. Baraj gölü çevresinde Zeugma, Rumkale, Halfeti ve Savaşan Köyü gibi halen bilinen ve kullanılan kaynaklar olması, Gaziantep İl Özel İdaresi'nin baraj gölünde halen 120 kişi kapasiteli bir tekne çalıştırması buna ilaveten 28 kişilik bir adet protokol teknesi ile 150 kişilik ikinci bir gezi teknesi siparişi vermiş olması, halen Halfeti ve karşı kıyıda (Yavuzeli tarafı) yaklaşık 50 adet tekneyi çalıştıracak kadar talebin mevcut olması böyle bir kararın plan dönemi içinde Bölge'ye önemli bir katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

Bu konuda hazırlanmış olan baraj gölünün öneri plan şeması 1/50.000 ölçeğe, kritik bölgelerin şemaları ise 1/25.000 ölçeğe, Pafta 2A ve Pafta 2B'de sunulmaktadır. Plan kapsamında öneri getirilen noktalardan Gümüşgün Köyü, Eski Halfeti ve Rumkale ve Merzimen Çayı çevresi GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanmış ve 31.05.1999 tarihinde onanmış olan Birecik Barajı'nın 1/25.000 ölçekli Alt Bölge Gelişme Planı'nda da turizm potansiyeli yüksek alan olarak belirlenmiştir.

Plan, Gaziantep İl Özel İdaresi'nin sipariş vermiş olduğu yataksız teknelerin yanı sıra, 6-8 kamaralı, içinde konaklama ve yeme imkânı olan, yaklaşık 24- 28 metre boyunda, motorlu ve küçük yelkenle donatılmış teknelerin (başlangıç olarak 8-10 adet) sipariş edilmesi ve Türkiye'de ilk defa yaklaşık 100 km.lik bir nehir turizmi başlatılmasını öngörmektedir.

Birecik Baraj Gölü yaklaşık 100 km uzunluğunda ve oldukça dar bir göldür. Görüntüsü bir barajdan çok dik yamaçlı son derece yavaş akan bir nehir şeklindedir. Teknelerin Zeugma yakın çevresinde kurulacak bir iskeleden hareketle göl kıyısında yer alan muhtelif çekim merkezlerine uğrayarak Atatürk Baraj Gölü önündeki köprü ayağına ulaşması yaklaşık 3 veya 4 günlük bir süre alabilecek olup bu faaliyetin Türkiye'de benzer bir örneği olmadığı için önemli bir ekonomik şansı vardır. Bu güzergâh üzerindeki önemli noktalarda yapılacak işlemler aşağıda özetlenmiştir.

2.1. Zeugma

Arkeolojik sit alanının tamamında korunma amaçlı imar planı yaptırılmalı ve iskele yeri belirlenmelidir. Zeugma'da baraj gölü dışında kalan eserlerin gezilebilmesi amacıyla çevre çiti, çöp kutuları, seyir terasları, fotoğraf terasları, yön bilgilendirme levhalarının planlandığı çevre düzenleme projesi yapılmalıdır.

Tur otobüsünün de park edebileceği otopark alanı, günübirlik tesis, bilet satış gişesi, el sanatları, broşür ve hediyelik eşya satış birimleri, wc, bekçi kulübesini içeren bir misafir karşılama merkezi önerilmektedir. Yapılacak koruma planında bu merkezin yeri belirlenmelidir.

2.2. Fındıklı Köyü Sahili

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Köyün baraja bakan kısmında çam ağaçlarının yoğun olduğu bölgede mesire alanı düzenlemesi yapılmalıdır. Bu mesire alanının baraj gölü ile bağlantısının sağlanması için de bir adet iskele yapılması önerilmektedir.

2.3. Aşağı Çardak Sahili

Halen tarım alanı olarak kullanılan bölgenin Gaziantep Kenti'nin temel su sporları ve rekreasyon alanlarından biri olarak geliştirilmesi önerilmektedir.

Bu alana ulaşımı sağlayan toprak yolun iyileştirilmesi ve yeterli sayıda otopark yapılması gerekmektedir. Ayrıca baraja yakın kısımlarda, alanın yeşil dokusunu bozmayacak bir düzenleme ile gününbirlik tesisler önerilmektedir. Yoğun ağaç dokusu bulunan alanlar da mesire alanı olarak düzenlenmelidir. Bu alana, baraj teknelerinin de mola noktası olabilecek bir nokta olmasından dolayı, iskele yapılması da önerilmektedir.

2.4. Erenköy

Köyün herhangi bir çekim unsuru bulunmamaktadır. Köyün sadece barajda tekne turu sırasında bir mola noktası olarak kullanılabilmesi düşünülmektedir. Bu nedenle bir adet iskele yapılarak bir adet gününbirlik tesis yapılması önerilmektedir. Gününbirlik tesis için kamulaştırılmış mevcut yapılardan herhangi biri kullanılabilir.

2.5. Gümüşgün

Köy mimari özellikleri açısından bir çekim unsuru oluşturabilir. Ancak bu yapıların plan dönemi içinde turizm amaçlı olarak kullanılmasının mümkün olmadığı düşünülmektedir. Köyün plan dönemi içinde barajda tekne turu sırasında bir mola noktası olarak kullanılabilmesi düşünülmektedir. Bu nedenle bir adet iskele yapılarak bir adet gününbirlik tesis yapılması önerilmektedir. Gününbirlik tesis için kamulaştırılmış mevcut yapılardan herhangi biri kullanılabilir.

2.6. Kamışlı

Köy mimari özellikleri açısından bir çekim unsuru oluşturabilir. Ancak bu yapıların plan dönemi içinde turizm amaçlı olarak kullanılmasının mümkün olmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle bir adet iskele ve çöp kovası konması yeterlidir.

2.7. Çekem Mahallesi

Köyün plan dönemi içinde barajda tekne turu sırasında bir mola noktası olarak kullanılabilmesi düşünülmektedir. İlk yıllarda sadece bir adet iskele ve gününbirlik tesis yapımı yeterli olacaktır. Baraj gölüne olan talebin aşırı yükselmesi halinde kamulaştırılmış yapıların tümünün küçük bir tatil köyüne dönüşme ihtimali mevcuttur.

2.8. Eski Halfeti

Koruma amaçlı imar planı halen yapım aşamasındadır. Yerleşmenin küçük apart otel ve ev pansiyonculuğu ile desteklenmesi, çok sayıda gelişmesi beklenen günübirlik tekne için yerleşmenin sahil cephesini kapamak yerine güney istikametine (çekem köyü yönüne) yeni rıhtım yapılması önerilmektedir.

2.9. Rumkale

Ziyaret zorluğu nedeniyle tekneyle gelen ziyaretçilerin ancak %50 si Rumkale'ye çıkmaktadır. Kazı ve restorasyon işleri devam ederken kaleye çıkışı da kolaylaştıran çevre düzenlemesi yapılması önerilmektedir. Yapılacak düzenleme Yavuzeli'nden gelen yolun bitimindeki günübirlik tesisleri ve Rumkale körfezinin içini de kapsamalıdır.

2.10. Savaşan Köyü

Planlama dönemi içinde çok kısa bir sürede artması beklenen tekne trafiği ve Rumkale'nin Yavuzeli tarafındaki günübirlik alanların yetersiz kalması ile Savaşan Köye olan rıhtım ve günübirlik talebin hızla yükselmesi beklenmelidir. Bu nedenle köyün ilave iskele veya rıhtımla desteklenerek planlanması gereklidir.

2.11. Kızılin ve Gümüşkaya Mağaraları

Mağaraların tekne turu için bir ziyaret noktası olarak kullanılacağı düşünülmektedir. Sadece iskele yapımı önerilmektedir.

2.12. Karapınar

Bu nokta yataklı tekne turlarının başlangıç – bitiş noktası olarak planlanmalıdır. Alanda iskele ve günübirlik tesis yapılması, Şanlıurfa- Adıyaman karayoluna bağlanması önerilmektedir.

2.13. Karayolu Ulaşım

Gaziantep-Şanlıurfa yolundan başlamak üzere Birecik Baraj Gölü'nün batısındaki mevcut yolun Gümüşgün Köyü'ne kadar asfaltlanması önerilmektedir. Bu suretle Gaziantep ve Şanlıurfa'dan Aşağıçardak mesire alanına ulaşım sağlanmış olacaktır.

2.14. Uygulama Birimleri ve Yöntem

Öneri Birecik Baraj Gölü Projesi bir bütün olup, uygulaması Gaziantep İl Özel İdaresi, Halfeti Belediyesi ve Kaymakamlığı'nca beraberce yürütülmelidir. Birecik Baraj Gölü üst kotundan itibaren 50 metrelik bir bant kamulaştırılmış olup, (Halfeti hariç) planda geliştirilmesi önerilen bazı kullanışlar bu bant içinde

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

kalmaktadır. Bu nedenle, buradaki mülkiyet (veya kiralama) sorunları Şanlıurfa ve Gaziantep Milli Emlak Müdürlüklerince netliğe kavuşturulmalıdır.

Proje, T.C. Kalkınma Bakanlığı GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığınca yakından izlenmeli, özellikle Halfeti'nin bir konaklama merkezi (ev pansiyonculuğu veya apart otel) olması için mikro ölçekte desteklenmelidir.

3. KIŞ SPORLARI

Plan dönemi içinde Bölge'de gelişmesi önerilen diğer bir turizm türü kış sporlarıdır. Karacadağ'ın zirvesine birkaç yıl önce yapılmış olan telesiyey halen sökülmüş durumda olup kayak evi de metruk duruma gelmiştir.

Karacadağ'ın çok sapa bir noktada yer alması, kotunun düşük (1850 m), pistinin de çok kısa olması aynı tesisin olduğu yerde yenilenmesini anlamsız kılmaktadır.

Bunun yerine Adıyaman Çelikhan İlçesi çevresinde yer alan Akdağ (2506 m), Düzgün Baba (2031 m), Zahiran (2223 m) tepeleri gerek mevsim uzunluğu gerekse kolay ulaşılabilirlik açılarından çok daha elverişli olup bu Bölge'de kayak federasyonuna gerekli etüt ve yer seçimi yaptırılması önerilmektedir. Bölge'nin Malatya ve Elazığ'a günübürlük mesafe içinde yer alması, talebi güçlendirecek bir etmendir. Kayak federasyonunun Bölge'de uygun yer tespitinden sonra kar derinliği, karlı gün sayısı, nem, sis ve rüzgâr ölçer kayıt cihazlarından oluşan bir rasat istasyonu Bölgeye kurulmalı ve asgari olarak 2 yıl süreyle yapılacak gözlemlerden sonra nihai yatırım kararı verilmelidir. Ülkedeki kış sporları pazarı dikkate alınarak burada kurulabilecek bir tesisin plan döneminde Bölge'nin ihtiyaçlarına günübürlük nitelikli olarak cevap vermesi, muhtemel görülmektedir.

Ancak kayak potansiyelin yapılacak etütler sonucu ulusal veya uluslararası pazara cevap verebilecek imkân sunması halinde Bölge'de bu konuda uzun süreli konaklama olanağı olabilecektir.

4. TERMAL TURİZM KAYNAKLARI

Bölge'de yer alan Karaali, Çermik ve Holi Kaplıcaları geliştirilmeleri halinde Bölge dışından da uzun süreli konaklamaya imkân veren potansiyele sahiptir.

Bölge'nin en çok ziyaret edilen termal kaynağı olan Çermik Kaplıca Bölgesi Turizm Merkezi olup, planlama çalışmaları tamamlanmıştır. Turizm merkezinin plan uygulamasının yapılması ve kaplıca tesisinin ve çevresindeki tesislerin kalitesinin artırılması gerekmektedir.

Kozluk Taşlıdere Holi kaplıcasında, sıcak su; petrol arama çalışmaları sırasında bulunmuş olup, bir adet kaplıca oteli halen faaliyettedir. Ayrıca otel müşterisine hitap eden ticari birimler de gelişmiştir. Bölge'de yeni termal tesis inşaatları da yürütülmektedir. Bölge'nin turizm merkezi olarak ilan edilmesi gelişmenin yasal

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

bir imar ortamında hız kazanmasını sağlayacaktır. Konuya ilişkin 1/25.000 ölçekli turizm merkezi sınırı önerisi ekte sunulmaktadır. (Pafta 3)

Karaali kaplıca suyu halen termal otellerde ve Bölge'de sayısı hızla artan seralarda ısı kaynağı olarak kullanılmakta olup, önemli bir kısmı da açıkta boşa akmaktadır. Seralar son derece verimli taban toprağı üzerine kurulmuş olup, suyun 1 km.'den daha az bir mesafede yer alan Tek Tek Dağları'nın kıraç batı eteklerine taşınması halinde kıymetli tarım arazileri tekrar devreye girebilecektir. Karaali Bölgesi'nde termal turizm, tarım ve seracılığın beraberce yaşayabileceğı özel bir planlama yapılması önerilmektedir.

Bu çalışmada ilk yapılacak iş Bölge'deki termal su kaynaklarının yer ve debilerinin tespiti olmalıdır. Yapılacak arazi kullanım planı bu veri tabanı üzerine oturtulmalıdır. Konunun çok boyutlu olması nedeniyle tüm çalışmanın Şanlıurfa İl Özel İdaresi'nce yürütülmesi önerilmektedir.

Yukarıda özetlenen konular dışında GAP Bölgesinde uzun süre konaklamaya imkân verebilecek ek kaynaklar tespit edilmemiştir.

IX. TUR GÜZERGAHLARINA İLİŞKİN KARARLAR

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Günümüzde GAP Bölgesine düzenli tur tertip edilmediği gibi, kemikleşmiş bir tur güzergâhı da yoktur. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın tur güzergâhlarına ilişkin doğrudan karar verici bir politikası yoktur. Bu ortamda plan dönemi içinde sadece kültür turizmi maksadıyla Bölge'ye gelecek turların ve özel araçla gelip Bölge turu yapacak olan ziyaretçilerin takip edebilecekleri muhtemel rota tahmini Pafta 4'te sunulmuştur. Bu güzergâh tahmininin yapılması sırasında kültür turizmi açısından önemli kaynaklar, konaklama imkânı veren yerleşim merkezleri ve günümüze kadar olan tanıtım ve marka imajları esas alınmıştır.

Bölge'deki özel koşulların plan döneminde de devam etmesi halinde Bölge'nin önemli merkezlerine uçakla hafta sonu (bayram tatili v.b.) ulaşmak ve bir kentte konaklayarak yakın çevredeki kaynakları günübirlik turlarla görmeye dayalı bir gelişimin desteklenmesi faydalı olacaktır. Böyle bir durumda her konaklama merkezinden günübirlik turlarla ziyaret edilebilecek kaynaklar aşağıda sunulmaktadır.

Arazi çalışması sırasında tüm inanç merkezleri ziyaret edilmiştir. Ancak, bu merkezleri birleştiren belirgin bir güzergâh tespit edilememiştir. Genelde ziyaretçilerin kendi tercihleri ve inançları doğrultusunda bu merkezleri ziyaret ettikleri ve ziyaretlerin noktasal olduğu düşünülmektedir.

X. NOKTASAL PLANLAMA KARARLARI

Noktasal planlama kararları temel konaklama merkezlerinden günübürlük olarak ulaşılabilir mesafeler dikkate alınarak sistematik bir şekilde sunulmuştur. Bu suretle bölgesel temel tur güzergâhında ziyaret edilmesi muhtemel ana kaynakların yanı sıra tali kaynaklar da dikkate alınmış olmaktadır.

1. GAZİANTEP KONAKLAMA MERKEZİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK KAYNAKLAR (Pafta 5)

1.1. Gaziantep Kent Merkezi

Son derece başarılı uygulamalar tamamlanmış olup özel bir öneri getirilmemiştir.

1.2. Kilis Kent Merkezi

Temel olarak inanç turizmi maksadıyla ziyaret edilen Kilis için özel bir öneri getirilmemiştir. Yürütülen sokak sağlıklılaştırma ve restorasyon projeleri yeterli olup, sağlıklı bir biçimde yürütülebilmesi için desteklenmelidir.

1.3. Ravanda Kalesi

Kale'de başlatılan "Röleve, Restorasyon, Restitüsyon, Çevre Düzeni ve Aydınlatma Projesi" kapsamında çevre düzenlemesi uygulamaları bitme aşamasında olup, özel bir öneri getirilmemiştir. Ravanda Kalesi, günübürlük tur güzergahı içinde yer almaktadır.

1.4. Oylum Höyük

Oylum Höyük ve yakın çevresinde bir Arkeopark uygulaması planlanmaktadır. Bu aşamada özel bir öneri getirilmemiştir. Günübürlük tur güzergahı içinde yer almaktadır.

1.5. Yesemek

Tüm GAP Bölgesi'nde kazısı ve çevre düzenlemesi tamamlanmış tek örnek Yesemek'tir. Ancak düzenlemenin yenilenmesi ve geliştirilmesi gereklidir. Yesemek'te kullanılan taşların çıktığı taş ocağı ile Yesemek arasında bir yaya yolu düzenlenmesi, taş ocağının ve günübürlük tesisin bulunduğu alanlarda otopark yapılması, dere kenarındaki çitlerin ıslahı ve çevre düzenlemesi için İslahiye Kaymakamlığı'na ödenek gönderilmesi yeterlidir.

1.6. Tilmen Höyük

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Kazı çalışması İtalyan arkeoloji grubu tarafından devam ettirilmektedir. Kazı çalışmaları devam ederken alanın çevre düzenlemesi de yapılmıştır. Ancak düzenlemeye ek otopark, WC ve günöbirlik tesis yapılması önerilmektedir.

1.7. Yavuzeli Dolmenleri

Türkiye’de tek örnek olan ve karayolu yapımı nedeniyle tahrip olmuş dolmenlerin yeniden ayağı kaldırılarak Gaziantep Müze Müdürlüğü’nce koruma altına alınması, tanıtıcı levhalar konulması ve yol kenarına otopark yapılması önerilmektedir.

1.8. Birecik Baraj Gölü

Birecik Baraj Gölü’ne ilişkin plan kararları Bölüm VIII.2.’de açıklanmıştır.

1.9. Kelaynak Koruma Alanı

Mevcut işletme başarılı olup ek öneri getirilmemiştir.

2. HALFETİ KONAKLAMA MERKEZİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK NOKTALAR (Pafta 6)

- 2.1. Gaziantep Kent Merkezi
- 2.2. Birecik Baraj Gölü
- 2.3. Kelaynak Koruma Alanı

Bu günübirlik ziyaret noktalarının tümü Gaziantep Konaklama Merkezinden Günübirlik Olarak Ziyaret Edilebilecek Kaynaklar (Bölüm X.1.)'da yer almıştır.

3. ŞANLIURFA KONAKLAMA MERKEZİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK NOKTALAR (Pafta 7)

3.1. Şanlıurfa Merkez

Balıklı Göl, bedestenler, Halepli Bahçe ve Kale Şanlıurfa'nın turizm açısından en önemli noktaları olup, halen tümünün bir bütün olarak koruma amaçlı imar planı yapılmaktadır. Bu hazırlanacak planda halen çok yetersiz olan otopark sayısının artırılması dışında herhangi bir öneri getirilmemiştir.

Şanlıurfa Kalesi arkeolojik değer olmasının yanısıra kentin önemli bir bakı noktasıdır. Ancak Balıklı Göl'e gelen ziyaretçilerin çok azı kaleye çıkmaktadır. Bunun nedeni de kaleye çıkışın oldukça zor olmasıdır. Koruma planı yapılırken kaleye doğu yönündeki yerleşim alanından geçiş sağlanması araştırılmalıdır. Böylece kaleyi gezecek ziyaretçi sayısının artırılması mümkün olacaktır. Ayrıca, kalenin yüzey temizliği sağlanmalı ve kazı çalışmasına ivedilikle başlanmalıdır. Kazının devam etmesi sırasında, ziyaret edilebilecek alanda gezi güzergahı, çöp kutuları, seyir terasları, fotoğraf terasları, yön bilgilendirme levhalarının planlandığı bir çevre düzenleme projesi yapılmalıdır.

3.2. Göbeklitepe

Dünyanın bilinen en eski tapınağı olduğu düşünülen Göbeklitepe'nin mülkiyet sorunları çıkmaza girmiş olup, konunun bizzat Şanlıurfa Valisi'nin devreye girmesi ile acilen çözüme kavuşturulması önerilmektedir. Misafir karşılama merkezi ihale aşamasındadır. Kazının devam etmesine karşılık, ziyaret edilebilecek alanda gezi güzergâhı, çöp kutuları, seyir terasları, fotoğraf terasları, yön bilgilendirme levhalarının planlandığı çevre düzenleme projesi yapılmalıdır.

3.3. Harran

Yakın geçmişe kadar iç turizmin önemli bir marka değerine sahip olan Harran, kubbe evlerinin çoğunun yıkılmış olması ve bakımsızlık nedeniyle marka değerini hızla kaybetmektedir. Yerleşmenin iki ayrı tarihte çekilmiş fotoğrafları tahribatın büyüklüğünü göstermek amacıyla Pafta 8'de sunulmuştur. Harran Belediyesi yerleşmenin koruma imar planının yapılması için İller Bankası AŞ.'ne yetki vermiş olup halen ihale öncesi çalışmalar devam etmektedir.

TOKİ ile Şanlıurfa Valiliği ve Harran Belediye Başkanlığı arasında 08/09/2009 tarihinde imzalanan Şanlıurfa Harran Sur içi Kentsel Yenileme (Gecekondu Dönüşüm) Projesi'ne ilişkin bir Protokol imzalanmıştır. Protokol ile; Harran sur içinde yer alan kubbeli kümbet yapılar ile diğer tescilli yapılar etrafındaki gecekondu türü yapıların yıkılarak, buradaki hak sahiplerinin tespit edilen toplu konut alanında, TOKİ tarafından üretilecek Harran mimarisine uygun tarım köy tipi konutlardan tahsis edilmesi amaçlanmaktadır. Bu proje mülk sahipleri ile görüşme anlaşma aşamasına kadar gelmesine karşın koruma imar planı

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

onaylandıktan sonra devam etmelidir. Bu tür çalışmalar koruma planı olmayan ve ya yetersiz olan alanlarda yanlış ve yetersiz olacaktır. Bu nedenle her ne kadar çalışmanın amacı doğru olsa da koruma imar planının beklenmesi ve bu plan kararlarına göre çalışmanın revize edilmesi teknik bir mecburiyettir. Bu nedenlerle Harran için özel bir karar üretilmemiştir.

Koruma planı yapımı sırasında Harran sur içinde son yıllarda kaçak olarak yapılmış olan yapıların yıkılmasına özen gösterilmelidir. Ancak bu alanda yaşamın devam etmemesi halinde Harran'ın terk edilmiş bir yaşam alanına dönüşeceği ve cazibesinin de kaybolacağı düşünülmelidir. Bu nedenle bu alanda yaşayacak insanların da altyapı, sosyal donatı alanları gibi ihtiyaçlarını karşılayacak bir planlama çalışması yürütülmelidir.

Sur içinde ziyaret edilebilecek alanda gezi güzergâhı, çöp kutuları, seyir terasları, fotoğraf terasları, yön bilgilendirme levhalarının planlandığı çevre düzenleme projesi yapılmalıdır.

3.4. Bazda Mağaraları, Han-el Barür Kervansarayı, Şuayb Kenti, Soğmatar ve Senem Mağaraları

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü " Han-el Bar'ur Kervansarayı Restorasyon ve Çevre Düzenleme Projesi" hazırlık çalışmalarına başlamıştır. Harran, Han-El Bar'ur Arkeolojik Kazı Ve Çevre Düzenleme Projesi'ne ise gelecek yıllarda başlanacaktır. Bazda Mağaraları, Şuayb Antik Kenti, Soğmatar Antik Kenti ve Senem Mağara için röleve, restitüsyon, restorasyon, statik, aydınlatma ve çevre düzenlemesi projeleri Şanlıurfa Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü'nün projeleri arasında yer almaktadır.

Ana ulaşım akslarına uzak bir konumda yer alan bu kaynakların planlama dönemi içinde aktif olarak devreye girme şansı görülmediği için bunun dışında bir öneri getirilmemiştir. Ancak, bu bölgeye Şanlıurfa Belediyesi tarafından yapılan haftasonu otobüs turlarının devamı plan dönemi için yeterlidir. Plan kararlarında, gününbirlik tur güzergahı içinde yer almaktadır.

3.5. Atatürk Barajı Bakı Noktası

Kent mobilyaları ve gününbirlik tesis tamamen eskimiş olup, DSİ tarafından bakı noktasının yenilenmesi, iki veya üç adet ücretli dürbün konması önerilmektedir.

3.6. Kelaynak Koruma Alanı, Halfeti ve Birecik Barajı

Bu gününbirlik ziyaret noktalarının tümü Gaziantep Konaklama Merkezinden Gününbirlik Olarak Ziyaret Edilebilecek Kaynaklar (Bölüm X.1.)'da yer almıştır.

4. MARDİN VE MİDYAT KONAKLAMA MERKEZLERİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK NOKTALAR (Pafta 9)

4.1. Mardin Kent Merkezi (Pafta 10)

Mardin Kenti iç turizmde son yıllarda hızla marka değeri kazanan bir kaynak olarak öne çıkmaktadır.

Mardin kentsel sit alanının içinde TOKİ, Mardin Belediyesi, Mardin Valiliği ortak çalışması devam etmektedir. Bu çalışma ile kentsel yenileme alanındaki (kentsel sit alanı) hak sahiplerinin tespiti ve alanda sonradan inşa edilen tarihi doku ile uyumsuz yapı ve yapı bölümlerinin kıymet takdirine yönelik değerlendirme çalışmalarının yapılması tamamlanmıştır. Tespit ve değerlendirme çalışmalarında yaklaşık 4760 yapı incelenmiş, bunlar arasında tamamı yıkılacak 570 ve bir bölümü yıkılacak 860 adet bina tespit edilmiştir. Toplam 1430 adet yapı için malik ve hissedarlar olarak 1755 kişi ile uzlaşmaya esas görüşme yapılması gerektiği tespit edilmiştir. Proje alanında tescilsiz veya Kurulca yıkımında sakınca görülmeyen yapıların yıkımı karşılığında TOKİ tarafından proje alanı dışında inşa edilecek konutlardan verilerek bu yapıların yıkımının sağlanması ve bölgenin özelliklerine göre yenilenmesi amaçlanmaktadır.

Ancak böyle bir çalışmanın kentsel sit alanı koruma amaçlı imar planı plan kararlarına uygun olarak yürütülmesi gerekliliği ortadadır. Bu nedenle koruma amaçlı imar planı çalışmalarına biran evvel başlanmalıdır. Yapılan bu çalışma da koruma amaçlı imar planı kararlarına göre revize edilmelidir.

Mardin kentsel sit alanı araç trafiği ve otopark kullanımları önemli sorun teşkil etmektedir. Bu nedenle, Cumhuriyet Meydanı'nda ve eski hükümet meydanında bulunan otopark kullanımı kaldırılmalıdır. Bu alanın otopark ihtiyacının kentsel sit alanı sınırları dışında oluşturulacak (minibüs garajı, eski hastane meydanı gibi) katlı otoparkla çözülmesi yapılacak koruma planında özellikle irdelenmelidir. Ayrıca, kentsel sit alanı içinde bulunan meydanlar özel olarak projelendirilmeli ve düzenlemeleri yapılmalıdır. Kentsel sit alanı içindeki araç ulaşımını sağlayan tek yol 1. Cadde'dir. Bu yol aynı zamanda en önemli yaya aksı ve gelen turistlerin alış veriş yapabileceği tek yoldur. Bu nedenle, yolun tamamı yaya ağırlıklı, tek yön olarak ve toplu taşımaya yönelik düzenlenmelidir. Bu düzenleme de koruma amaçlı imar planının en önemli konularından biri olmalıdır.

4.2. MARDİN KALESİ

Mardin kentinin önemli bir tarihi ve arkeolojik değeri olan Mardin Kalesi günümüzde Hava Radar Komutanlığı olarak kullanılmaktadır. Kalenin turizm amaçlı kullanıma sunulması Mardin'in turizmde son derece önemlidir.

Kalenin güney yamaçlarında kentsel sit alanını da tehdit eden kaya düşmesi riski ile ilgili ivedilikle gerekli önlemler alınmalıdır. Bu alanda ayrıntılı bir jeolojik ve jeoteknik rapor hazırlanarak, raporun öngördüğü önlemler yerine getirilmelidir.

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Kalenin bulunduğu alan arkeolojik sit alanıdır. Bu alanın da koruma amaçlı imar planı yapılması gerekmektedir. Kalenin en önemli sorunlarından biri de otopark ihtiyacı olacaktır. Yapılacak planda bu konu da özel olarak irdelenmelidir.

Kalenin askeri alan kullanımından çıkarılması ve bu işlem bitildikten sonra kalenin restorasyon ve restitüsyon projelerinin hazırlanması gereklidir. Ayrıca kalenin turist ziyaretine açılması için temizleme çalışması yapılmalıdır. Kale aynı zamanda kentin en önemli bakı noktasıdır. Yerel halkın da kullanımına yönelik bir çevre düzenleme projesi hazırlanmalıdır. Çevre projesinde kalenin tanıtım ve yön levhaları ile levhalandırılması, gezi parkuru, bakı noktaları, fotoğraf çekme platformları, ticaret birimlerinin bulunmasına dikkat edilmelidir.

4.3. Midyat Kent Merkezi (Pafta 11)

Midyat ta, Mardin gibi, özgün mimarisi ve el sanatları nedeniyle son yıllarda iç turizmde yükselen bir marka değerine sahiptir. Yerleşmenin gerek Midyat gerekse Estel kesimlerinde koruma amaçlı imar planları onanmış olup, bunun sonucu özellikle Midyat kesiminde özgün mimariye sahip evler gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra, konaklama birimleri olarak faaliyete geçmeye başlamıştır. Yerleşmenin turizme hitap eden el sanatları çarşısı mevcuttur. Mardin'e gelen yerli turistlerin tümü Midyat'a da geçmektedir.

Yerleşmenin imar planında, Midyat'a gelen misafirleri karşılamaya yönelik olarak ayrılmış bulunan özel proje alanının detay planlarının yapılıp uygulamaya sokulması, Estel meydanına bakan yapıların restore edilerek turizm sektörüne kazandırılması önerilmektedir. Uygulayıcı kuruluş Midyat Belediyesi olacaktır. Gerek Estel, gerekse Midyat tarafında yer alan öneri misafir karşılama merkezi imar planı üzerine çizili olarak Pafta 11'de sunulmaktadır.

4.4. Savur

Savur'un eski dokusu sit olarak tescil edilmiş olup, çok güzel taş işçiliği olan özgün konut dokusu bulunmaktadır. Yerleşmenin Koruma İmar Planı 2010 yılında onaylanmıştır. Eski doku içinde yer alan 200 yıllık geçmişe sahip Abdullah Paşa Konağı halen butik otel olarak hizmet vermektedir. Planlama dönemi içinde, yerleşmede restorasyon çalışmalarının devam edeceği ve günübirlik olarak ziyaretçi çekeceği düşünülmektedir. Ancak, kamu eliyle ek bir yatırım yapılması bu dönem için önerilmemiştir.

4.5. Deyr-ül Zeferan Manastırı

Manastır restore edilmiş olup, gelen ziyaretçilerin daha rahat gezmeleri ve ibadeti etkilememesi için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Manastırın misafir karşılama merkezi ve otopark düzenlemeleri örnek niteliğindedir. Gerek yerli gerekse yabancı turistler tarafından yoğun olarak ziyaret edilen manastırın herhangi bir sorunu yoktur.

4.6. Dara Antik Kenti

Gerek görsel ve tarihi değerleri gerekse Mardin'e yakınlığı nedeniyle Dara Antik Kenti planlama dönemi içinde daha yoğun ziyaret edilmeye aday görünümündedir. Tarihi kalıntıların çok geniş bir alana yayılmış olması aynı zamanda Dara (Oğuz) Köyü'nün sit alanı içinde yer alması nedeniyle Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu koruma amaçlı imar planı yapılmasını öngörmüştür. (Pafta 12) Bu nedenle, bu aşamada herhangi bir öneri getirilmemiştir.

Ancak muhtemel tur güzergahının Dara'dan Nusaybin'e geçeceği düşünüldüğünde Dara ile Nusaybin Karayolu'na bağlantı yolunun genişletilmesi ve asfaltlanması önerilmektedir. Ayrıca, koruma planı süreci devam ederken geçici bir otopark alanı düzenlenmeli, gezi güzergahı ve yön ve bilgi levhalandırması yapılmalıdır.

4.7. Nusaybin Zeynel Abidin Türbe Ve Camii-Mor Yakup Manastırı (Pafta 13)

Türbe, cami ve manastırın aynı bahçe içinde bulunması turizm için önemli kaynak olmasını sağlamıştır. Bu kaynağın turizm amaçlı olarak kullanılması için alanın daha algılanır ve ulaşılabilir olması gereklidir. Bu nedenle alanın batısındaki tek sıra konut alanı ile inşaat halinde bulunan Kent Müzesi ile manastır arasındaki üç konut adasının kamulaştırılması önerilmektedir. Kamulaştırılan bu alanlarda müze tarafından kazı yapılması gerekli olup olmadığı tespit edilmelidir. Kamulaştırma alanı dahil bütün alanın inanç parkı olarak düzenlenmesi önerilmektedir. İnanç parkının; gezi parkuru, çevre çiti, çöp kutuları, seyir terasları, fotoğraf terasları, aydınlatma, yön bilgilendirme levhalarının planlandığı çevre düzenleme projesi yapılmalıdır.

Bu parkın güney kısmına içine tur otobüsünün de park edebileceği otopark alanı, günöbirlik tesis, bilet satış gişesi, el sanatları, broşür ve hediyelik eşya satış birimleri, wc, bekçi kulübesi, otopark alanlarının düzenlendiği bir misafir karşılama merkezi önerilmektedir.

4.8. Mor Avgin Manastırı

Oldukça sapa bir noktada konumlanmış olması ve cemaatinin yokluğuna rağmen manastıra, Midyat Metropolitliği tarafından papaz ataması yapılmıştır. Kısmi restorasyonu yapılan manastırın planlama dönemi içinde Turabdin Kültür Haftası kapsamında ziyaret edilebileceği dikkate alınarak restorasyon çalışmalarının devamı önerilmektedir.

Manastırın bulunduğu alanda kaya düşmesi riski bulunmaktadır. Bu riskin ortadan kaldırılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca manastırın çevresinde çeşitli kalıntılar da mevcut olup, bakı noktası niteliği de bulunmaktadır. Bu nedenle manastır kültür turizmi amacı ile de kullanılacak potansiyeldedir.

4.9. Deyr-UI Umur Manastırı

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Manastır restore edilmiş olup, gelen ziyaretçilerin daha rahat gezmeleri ve ibadeti etkilememesi için gerekli düzenlenmeler yapılmıştır. Yapılan çalışmalara ek olarak Deyr'ul Zafaran Manastırı'nda yapılan kafeterya, hediyelik eşya satış birimi gibi düzenlemelerin burada da yapılması önerilmektedir.

Manastıra ulaşım sağlayan deforme olmuş olan asfalt kaplamalı tali yolun asfaltlanması önerilmektedir.

4.10. Hah Kilisesi

Anıtlı köyünde yer alan Hah Kilisesi'nin, Turabdin Kültür Haftası'na destek sağlamak amacıyla, Mardin İl Özel İdaresi tarafından restorasyonunun yapılması önerilmektedir. Kilisede halen ayin yapılması ve özgün mimarisinin korunmuş olması bu kilisenin restore edilmesi için etken oluşturmaktadır.

4.11. Hasankeyf

Planlama dönemi içinde önemli bir kesimi su altında kalacak olan Hasankeyf için günümüze kadar herhangi bir kurtarma planı üretilmemiştir. Çok muhtemel olarak Zeynel Bey Türbesi ile yakın çevrede yer alan arkeolojik eserler Ilısu Barajı'nın tamamlanması ile su altında kalacak ve bu durumun Hasankeyf'in çekiciliğini önemli oranda düşürecektir. Hasankeyf'in yerleşmesinin yeni taşınacağı Bölge'den Hasankeyf'in su altında kalmayacak üst kotlarına motorlu tekneler ile ulaşım sağlanması, yeni Hasankeyf'te yapılacak müzede Hasankeyf'ten çıkarılan eserlerin sergilenmesi önerilmektedir.

Müze bahçesine Hasankeyf'in su basmadan önceki durumunu gösteren büyük bir maketin konması gelen misafirleri bilgilendireceği gibi müzenin çekiciliğini de arttıracaktır.

Ilısu Barajı su tuttuktan sonra su üzerinde kalacağı düşünülen kale Bölgesi'nin koruma planı yapılmalıdır. Koruma planında ziyaretçilerin tekne ile yanaşacağı iskele yeri tespit edilmelidir. Ayrıca yine aynı Bölge'nin ziyaret edilebilecek alanında gezi güzergahı, çöp kutuları, seyir terasları, fotoğraf terasları, yön bilgilendirme levhalarının planlandığı çevre düzenleme projesi yapılmalıdır.

5. DİYARBAKIR KONAKLAMA MERKEZİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK NOKTALAR (Pafta 14)

5.1. Diyarbakır Kent Merkezi (Pafta 15)

Planlama dönemi içinde İç kale ve Ulu Cami restorasyonlarının tamamlanması, Ulu Cami ve Hasan Paşa Hanı arasında kalan meydanın düzenlenmesi, Dicle Kıyısı Projesi'nin uygulanması ve Sur Belediyesi tarafından yürütülen İnanç Sokağı Projesi gibi projelerin devreye girmesi ile Diyarbakır önemli bir çekicilik kazanacaktır.

İçkale ve çevresinin koruma amaçlı imar planı halen yapım aşamasındadır. Kentin en önemli çekim merkezi olma özelliğine sahip olan İçkale'de temel sorun ulaşım ve otoparktır. Hazırlanan planda konunun çözümü için Diyarbakır Koruma Kurulu'nun müsaade edeceği son sınıra kadar zorlanması önerilmektedir. Plan dönemi içinde İçkale'ye bitişik gecekondu Bölgesi'nin temizlenip kazısının yapılması halinde Bölge'nin arkeopark olarak değerlendirilmesi mümkün olacaktır. Bu durum İçkale'nin çekiciliğini dolayısıyla otopark ihtiyacını daha da arttıracaktır.

Diyarbakır Belediyesi'nin aldığı bir kararla sur içini boydan boya geçen İzzetpaşa ve Gazi caddeleri üzerinde sokak sağlıklılaştırması kararı olmasına rağmen cadde üzerinde özgün yapı kalmamıştır. Sorun genelde trafik girmeyen dar sokaklar içinde yer alan kaynaklara turistlerin ulaşabilmesidir. Bu nedenle dikkatle hazırlanmış bir yön levhalama sistemi oluşturulması önerilmektedir.

'İç Kale Projesi' kapsamında projeleri tamamlanan burçlar ile surların yıkılan bölümlerinin 2011 yılı içerisinde restore edilmesi planlanmaktadır. Yedi burcun ihaleleri yapılmıştır. Onarımlara 2011 yılı içinde başlanacaktır. Bu onarımların tamamlanmasından sonra, surlar üzerinde yürüyüş parkurlarının düzenlenmesi önerilmektedir.

Diyarbakır Dicle Kıyısı Projesi uzun vadede kentsel rekreasyonun yanı sıra turizm maksatlarıyla da kullanılabilir ve Gaziantep örneğinde görüldüğü kadarı ile gelecekteki talebe yetmeyecektir. Bu nedenle proje alanının Ongözlü Köprü'ye kadar büyütülmesi ve Ongözlü Köprü'den başlamak üzere D.S.İ. tarafından iki regülatör yapılması önerilmektedir.

5.2. Hassuni Mağaraları

Hassuni Mağaraları için Silvan Kaymakamlığı tarafından 2010 yılında hazırlanan proje, Karacadağ Kalkınma Ajansı'ndan maddi destek sağlamış olup, Hassuni Mağaraları'nın koruma altına alınmasını, mağaraların olduğu Bölgeye konaklama, ulaşım, cafe ve lokantalar yapılmasını, mağaraların aydınlatmasını kapsamaktadır. Projede Hassuni Mağaraları'nda yapılacak çalışmalar, Hassuni Mağaraları'na ulaşan araç-yaya yolları ile zirveye çıkan antik yolların iyileştirilmesi, mağaraların

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

girişinde 52 araçlık ve 4 otobüslük bir otopark düzenlenmesi, yolun otopark alanına kadar 8 metre genişlikte satıh kaplamasının yapılması, ören yeri girişlerinin düzenlenmesi, yaya yolunun parke taş ile döşenmesi, seyir terası düzenlenmesi, Hassuni Deresi kaynağının çevresindeki yeşil dokunun iyileştirilmesi, uygun noktalara bilgilendirme levhaları yerleştirilmesi olarak tanımlanmıştır. Proje uygulaması devam etmekte olup ek bir öneri getirilmemiştir.

5.3. Malabadi Köprüsü

Artuklu döneminin en güzel örneklerinden birini oluşturan Malabadi Köprüsü, Bölge'nin önemli markalarından birisini oluşturmaktadır. Köprünün Batman tarafındaki mevcut günöbirlik tesisin olduğu ve köprünün görölüp fotoğrafının çekilebilmesi için en uygun nokta bu alana, daha nitelikli bir işletmenin yapılması gereklidir.

5.4. Eğil (Pafta 16)

Dicle Baraj Gölü sahilinde Eğil Kaymakamlığı tarafından Dicle Nehri kıyısında inşaat işleri yürütölen konaklama tesisi tüm GAP barajları çevresinde yapılan salt turizme dönük ilk tesis olacaktır. Bu nedenle tesisin müşteri profilinin dikkatle izlenmesi özellikle önerilmektedir. Tesisin başarılı çalışması halinde GAP Bölgesi'nde baraj gölleri kıyılarına olan günümüze kadar ortaya çıkmamış bir talebin varlığının tespiti mümkündür (Aynı olay Elazığ Hazar Gölü çevresinde ancak tesisler yapıldıktan sonra ortaya çıkmıştır).

Yapılmakta olan tesisin işletme başarısı (veya başarısızlığı) Birecik Baraj Gölü projesine ışık tutacaktır. İnşaatı başarıyla yüröyen tesisin tek sorunu otopark yetersizliği olup bu durum Bölge'nin Diyarbakır nüfusunca günöbirlik kullanımını sınırlandıracaktır.

Eğil'de restorasyon ve çevre düzenleme çalışmaları Vakıflar Bölge Müdürlüğünce yürütölen Nebi El Yasa, Nebi Ömer, Nebi Zülküfil, Nebi Haruni Asafi, Nebi Haruni Eseli Türbelerine ilişkin çalışmaların tamamlanması halinde Bölge'nin yeni bir inanç turizm merkezi kazanması çok muhtemel görölmektedir.

Eğil'de halen yürütölen inşaat çalışmalarına ilişkin ek bir öneri getirilmemektedir.

Tesislerin başarılı çalıştığıının izlenmesi halinde;

- Eğil Kalesi'nde kazı ve restorasyon işlerinin başlatılması,
- Kale ve türbeler bölgesi çevresinin Pafta 16'da gösterilen sınırlar içinde teraslanarak ağaçlandırılması,
- Çok yakın çevrede yer alan kaya mezarları ve Asur kral mezarlarına ulaşım amacıyla küçük günöbirlik tekneler için yeni iskele yapılması gerekli olacaktır.

5.5. Hilar- Çayönü (Pafta 17)

Hilar ve Çayönü'nde yapılan çalışmalar başarılı olmakla birlikte eksik durumdadır. Yapılan otopark düzenlemesinin güneyine misafir karşılama merkezi oluşturulmalıdır. Bu merkezde; günübirlik tesis, bilet satış gişesi, el sanatları, broşür ve hediyelik eşya satış birimleri, WC bulunmalıdır. Hilar Mağaraları ile Çayönü arasında düzenlenen yaya yolu yeterlidir. Ancak yolun Çayönü'ne geçişi için Boğaz Çayı üzerine yaya köprüsü yapılmalıdır. Ayrıca her iki alanın sınır olacağı, çevre çiti, çöp kutuları, seyir terasları, fotoğraf terasları, yön ve bilgilendirme levhalarının planlanacağı çevre düzenleme projesi önerilmektedir.

Her iki ören yerine ulaşımı sağlayan yolun son 1km'si düzenlenerek asfalt kaplanmalıdır. Ayrıca yolun Ergani'den sonraki kısmı asfalt olmasına karşın oldukça dardır. Bu yol iki otobüsün geçebileceği genişliğe getirilmelidir.

Hilar Mağaraları'nda yapılan ve halen durmuş olan kazı çalışmaları devam ettirilmelidir. Yeni kazı alanları da kazı bittikçe mevcut kazı alanındaki düzenlemeye benzer nitelikte düzenleme ile ziyaretçilere açılması önerilmektedir.

6. ADIYAMAN VE KAHTA KONAKLAMA MERKEZLERİNDEN GÜNÜBİRLİK OLARAK ZİYARET EDİLEBİLECEK KAYNAKLAR (Pafta 18)

6.1. Nemrut Milli Parkı

Bölgeye kültür turizmi maksadıyla gelen gerek yerli gerekse yabancı turistler açısından en önemli çekim merkezi Nemrut Milli Parkı'dır. Milli parkta yer alan tüm kaynakların korunması ve geliştirilmesini kapsayan detaylı bir çalışma olan "Kommagene Nemrut Koruma ve Geliştirme Programı" tamamlanmış olup, Kültür ve Turizm Bakanlığınca da uygun görülmüştür. Bu nedenle bu plan kapsamında konuya ilişkin bir öneri getirilmemiştir.

Mekansal açıdan ayrı olmakla birlikte "Kommagene Nemrut Koruma ve Geliştirme Programı" kapsamında bir bütün olarak yönetimi öngörülen 15 yer için belirlenen projeler temel olarak 3 grupta toplanmıştır. Bunlar;

- Tüm alanda uygulanacak projeler,
- Alt-bölge ölçeğinde ele alınarak geliştirilecek projeler
- Yere / yerele özgü projelerdir.

Tüm projeler için 5/10/20 yıllık I., II. ve III. Dönemler belirlenmiştir. Bu tanımlamaya göre: I. Dönem: 2011-2015; II. Dönem: 2016-2020 ve III. Dönem: 2021-2030 yıllarını kapsamaktadır.

"Kommagene Nemrut Koruma ve Geliştirme Programı" Alt Projeleri aşağıda verilmiştir.

I. KOMMAGENE NEMRUT YÖNETİM PLANI

II. TÜM ALANA ÖZGÜ PROJELER

- Kommagene Nemrut Alan Yönetimi Projesi**
- Tarihi Alan ve Eserlerin İzlenmesi Projesi**
- İdari ve Yasal Süreçler Geliştirme**
- Kommagene Nemrut Turistik Tanıtım Projesi**
 - Tur Güzergahı Projesi
 - Levhalama Projesi
 - Uluslararası Kommagene Resim ve Heykel Festivali
 - Tanıtıcı Yayınlar Projesi
 - ODTÜ KNYP Belgesel Film Projesi
 - ODTÜ KNYP Bilgi Sistemi Projesi

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

- Kommagene – Nemrut Krallığı Arşiv Projesi
- Tanıtıcı Film Projesi
- Tanıtıcı Sergi Projesi
- Gastronomik Yerel Ürünleri Tanıtım Projesi

5. Kommagene Nemrut Eğitim Projesi

- Koruma/Restorasyon
- Turizm Odaklı Eğitim Projesi
- Toplumsal Farkındalık Projesi

III. ALT BÖLGE PROJELERİ

1. Kızılın-Fırat'ın Çağrısı Projesi

- Kızılın Köprüsü Restorasyon ve Çevre Düzenleme Projesi
- Kızılın Köprüsü Restorasyon ve Çevre Düzenleme Uygulaması
- Fırat Kıyısı Düzenleme Projesi
- Fırat Kıyısı Düzenleme Uygulaması
- Göksu Nehri Islah Projesi*
- Göksu Nehri Çevre Kirliliğinin İzlenmesi Projesi*
- Nehir Tipi Gezi Tekneleri Satın Alma Projesi
- Abuldeyş Mağaraları Restorasyon Projesi
- Abuldeyş Mağaraları Restorasyon Uygulaması
- Göksu Köprüsü ve Kızılın Köyü Bağlantı Yolunun Sağıklaştırılması Projesi

2. Palanlı Vadisi Projesi

- Turistik Trekking Güzergahı Projesi
- Trekking Güzergahı Düzenleme Uygulaması

IV. YERELE ÖZGÜ PROJELER

1. Nemrut Dağı Tümülüsü – Karadut

- Nemrut Çevre Düzenleme Projesi
- Nemrut Çevre Düzenleme Uygulaması
- Nemrut Hizmet Evi Yönetimi ve İşletmesi Projesi
- Nemrut Dağı Tümülüsü"nün Restorasyon ve İşletme Hizmetlerinin İzlenmesi Projesi
- Nemrut ve Karadut Çöp Toplama Projesi
- Karadut Köyü Altyapı İyileştirme Projesi*
- Karadut Köyü Turistik Eşya Uygulamalı Eğitim ve Üretim Projesi
- Karadut Ev Pansiyonculuğu Projesi
- Karadut Organik Bağ Bahçecilik Projesi
- Karadut Hayvancılık Projesi

- Nemrut Restorasyon Projesi
 - Nemrut Restorasyon Uygulaması
- 2. Arsemia Arkeolojik Alanı – Kocahisar**
- Arsemia Belgeleme ve Çevre Düzenleme Projesi
 - Arsemia Çevre Düzenleme Uygulaması
 - Arsemia Tahribatı Önleme Projesi*
- 3. Yenikale (Eski Kahta) – Kocahisar**
- Yenikale Belgeleme ve Çevre Düzenleme Projesi
 - Yenikale Çevre Düzenleme Uygulaması
 - Yenikale Restorasyon Uygulaması
 - Kocahisar Kültür Köyü Projesi
 - Kocahisar Köyü Sokakları Taş Kaplama Projesi
 - Kocahisar Çöp Toplama Projesi
 - Kocahisar Köyü Altyapı İyileştirme Projesi*
 - Kocahisar Organik Bağ Bahçecilik Projesi
 - Kocahisar Hayvancılık Projesi
 - Kocahisar Ev Pansiyonculuğu Projesi (5 ev)
 - Kocahisar Köyü, Yenikale-Arsemia Sit Alanları Koruma İmar Planı Projesi
- 4. Karakuş Tümülüsü – Teğmenli**
- Karakuş Belgeleme ve Çevre Düzenleme Projesi
 - Teğmenli Hayvancılık Projesi
 - Karakuş Belgeleme ve Çevre Düzenleme Uygulaması
- 5. Cendere Köprüsü – Burmapınar**
- Cendere Köprüsü Belgeleme ve Çevre Düzenleme Projesi
 - Cendere Köprüsü Çevre Düzenleme Uygulaması
 - Cendere Köprüsü Çöp Toplama Projesi
 - Burmapınar Ev Pansiyonculuğu Projesi (5 ev)
 - Burmapınar Hayvancılık Projesi
- 6. Derik Kutsal Alanı – Sincik**
- Derik Belgeleme ve Çevre Düzenleme Projesi
 - Derik Çevre Düzenleme Uygulaması
 - Derik Ters Lale Koruma Projesi*
 - Derik Kültürel Miras ve Yerleşim Bağlantı Yollarının Sağıklaştırılması Projesi
 - Derik Kutsal Alanı Çöp Toplama Projesi
 - Derik Organik Bağ Bahçecilik Projesi

7. Perre (Pirin) Nekropolü

- Perre Çevre Düzenleme Projesi
- Pirin Köyü Koruma İmar Planı Projesi
- Yeni İskan Alternatiflerini Araştırma Projesi*
- Pirin Çöp Toplama Projesi
- Pirin Ev Pansiyonculuğu Projesi
- Pirin Toplumsal Merkez Projesi
- Roma Havuz Suyunun Sulama Amaçlı Kullanılması Projesi
- Perre Çevre Düzenleme Uygulaması

8. Haydaran – Taşgedik

- Haydaran Belgeleme ve Çevre Düzenleme Projesi
- Haydaran Çevre Düzenleme Uygulaması
- Taşgedik Köyü Sokakları Taş Kaplama Projesi
- Taşgedik Çöp Toplama Projesi
- Taşgedik Ev Pansiyonculuğu Projesi
- Taşgedik Turistik Eşya Uygulamalı Eğitim ve Üretim Projesi
- Taşgedik Sulama Projesi
- Taşgedik Hayvancılık Projesi
- Taşgedik Köyü Çevre Kirliliğinin İzlenmesi Projesi*

9. Palanlı Mağarası – Palanlı

- Palanlı Belgeleme ve Çevre Düzenleme Projesi
- Palanlı Çevre Düzenleme Uygulaması
- Palanlı Köyü Çöp Toplama Projesi
- Palanlı Köyü Jeolojik Tehditlere Karşı Yapılaşma Önlemleri Geliştirme Projesi*
- Palanlı Köyü Hayvancılık Projesi
- Palanlı Köyü Çevre Kirliliğinin İzlenmesi Projesi*

10. Adıyaman Kent Merkezi

- Oturakçı Pazarı Restorasyon ve Sokak Sağlıklaştırma Projesi
- Oturakçı Pazarı Restorasyon ve Sokak Sağlıklaştırma Uygulaması
- Tuzhan Restorasyon Uygulaması
- Oturakçı Pazarı Çöp Toplama Projesi
- Adıyaman Merkez Konaklama Standartlarını İyileştirme Projesi*
- Adıyaman Turistik Eşya Uygulamalı Eğitim ve Üretim Projesi
- Kommagene Odak Binası Projesi
- Kommagene Odak Binası Uygulaması

11. Kuyulu – Turuş Kaya Mezarları

- Turuş Belgeleme ve Çevre Düzenleme Projesi
- Turuş Çevre Düzenleme Uygulaması
- Turuş Kültürel Miras ve Yerleşim Bağlantı Yollarının Sağıklaştırılması Projesi

12. Özbağlar/Atmalı Kaya Mezarları – Akkuyu

- Atmalı Kaya Mezarları Bilimsel Kazı ve Temizlik Projesi*
- Atmalı Kaya Mezarları Belgeleme ve Çevre Düzenleme Projesi
- Atmalı Kaya Mezarları Çevre Düzenleme Uygulaması
- Akkuyu Kültür Köyü Projesi
- Akkuyu Mezrası Sokakları Taş Kaplama Projesi
- Atmalı Kültürel Miras ve Yerleşim Bağlantı Yollarının Sağıklaştırılması Projesi
- Atmalı Köyü Bakı Noktası Projesi*

13. Sofraz Tümölüsleri – Üçgöz

- Sofraz Tümölüsleri Restorasyon ve Çevre Düzenleme Projesi
- Sofraz Tümölüsleri Restorasyon ve Çevre Düzenleme Uygulaması
- Sofraz Çayı İslah Projesi*
- Sofraz Çayı Çevre Kirliliğinin İzlenmesi Projesi*
- Sofraz Kültürel Miras ve Yerleşim Bağlantı Yollarının Sağıklaştırılması Projesi
- Sofraz Tümölüsleri Arkeolojik Sit Alanı Koruma İmar Planı
- Sofraz Köyü Altyapı İyileştirme Projesi*
- Üçgöz Organik Bağ Bahçecilik Projesi

14. Eski Besni

- Eski Besni Restorasyon ve Çevre Düzenleme Projesi
- Eski Besni Restorasyon ve Çevre Düzenleme Uygulaması
- Besni Çayı İslah Projesi*
- Besni Çayı Çevre Kirliliğinin İzlenmesi Projesi*

15. Kızılın Köprüsü

- Kızılın Kültür Köyü Projesi
- Kızılın Köyü Çöp Toplama Projesi
- Kızılın Köyü Sokakları Taş Kaplama Projesi
- Kızılın Köyü Konutlarının Dış Cephe Sağıklaştırma Projesi
- Kızılın Ağaçlandırma Projesi*
- Kızılın Ev Pansiyonculuğu Projesi (5 ev)
- Kızılın Organik Bağ Bahçecilik Projesi

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Eylem Planı Kommagene Nemrut Alan Yönetim Birimi tarafından ilk 5 yılda hazırlanacak ve uygulanacak projeler (*) işaretiyle belirtilmiştir.

Planda önerilen plan uygulama ekibi yaklaşık bir yıldan bu yana oluşturulamamış olup, ekip başkanı dahi görevlendirilememiştir.

6.2. Perre Antik Kenti (Pafta 19)

Nemrut Dağı ziyaretçilerinin geceleme merkezi; bir önceki GAP Bölgesi Turizm Master Planı'nda Kahta İlçesi olarak planlanmasına karşın; otellerin kış ayları dolulukunu kent oteli hizmeti vererek karşılaması, dolayısıyla yıllık doluluk artışının arttırmayı amaçlamasından dolayı Adıyaman Kenti olmuştur. Bu nedenle Adıyaman Kenti içindeki tarihi ve arkeolojik değerlerin önemi bir kat daha artmıştır. Perre de bu anlamda değerlendirilmiştir.

Perre ören yerinde durmuş olan kazı çalışmalarına tekrar başlanması önerilmektedir. Özellikle kazı çalışması sırasında ortaya çıkarılan mozaiklerin, her ne kadar üzeri kapatılsa da uzun vadede zarar görme ihtimalleri olması nedeniyle, açığa çıkarılması ve yerinde teşhiri çok önemlidir.

Perre Antik Kenti Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlanmalı ve bu planı ile birlikte gezi parkuru, çevre çiti, çöp kutuları, seyir terasları, fotoğraf terasları, aydınlatma, yön bilgilendirme levhalarının planlandığı çevre düzenleme projesi yapılmalıdır.

Perre Antik Kenti'ne ulaşımı sağlayan parke kaplı yol ile Adıyaman- Malatya Karayolu arasında kalan alanda günübirlik tesis, bilet satış gişesi, el sanatları, broşür ve hediyelik eşya satış birimleri, wc, bekçi kulübesi, otopark alanlarının düzenlendiği bir misafir karşılama merkezi oluşturulması önerilmektedir.

6.3. Palanlı Mağarası

Palanlı Mağarası ile Perre Antik Kenti arasında ulaşım bağlantısı kurulması önerilmektedir. Bu yol iki kaynak arasında yaya ulaşım bağlantısı olarak planlanmalı ve vadi içindeki doğal kaynaklarla zenginleştirilmelidir. Yolun bitim noktasının Palanlı Mağarası olarak planlanması, mağaranın bulunduğu tepenin alt kotlarında vadi içinde günübirlik tesis alanı yapılması önerilmektedir.

7. ÖZEL ZİYARET NOKTALARINA İLİŞKİN KARARLAR

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Planlama dönemi içinde gerek turla gerekse önemli konaklama merkezlerinden gününbirlik olarak ziyaret edilen noktaların dışında kalan, ancak özel ilgi duyanların ziyaret edeceği üç değişik noktaya ilişkin kararlar aşağıda açıklanmıştır.

7.1. Veysel Karani (Pafta 20)

Bölge'nin gerek günümüzde gerekse planlama dönemi içinde en çok ziyaret edilecek noktası Veysel Karani'dir.

İnanç turizmi açısından önemli merkezlerden olan Siirt, Baykan ilçesi, Ziyaret Beldesi'nde bulunan Veysel Karani Türbesi çevresini düzenlemek üzere TOKİ, Siirt Valiliği ve Ziyaret Belediye Başkanlığı arasında, 13/01/2010 tarihinde "Siirt-Ziyaret Beldesi Veysel Karani Hz. Türbesi Çevresi Kentsel Yenileme (Gecekonu Dönüşümü) Projesine ilişkin Protokol imzalanmıştır.

Proje kapsamında, Bölge'de bulunan köhnemiş yapılaşmanın kaldırılarak yenilenmesi ve inanç turizmine kazandırılması amacıyla türbenin yakın çevresini içine alan proje alan sınırları dâhilinde tespit ve değerlendirme çalışmaları gerçekleştirilmiş olup buradaki şahıs mülkiyetinde bulunan taşınmazlar anlaşma veya kamulaştırma yoluyla boşaltılarak temizlendikten sonra 1. etap alan olarak belirlenen türbe ve cami etrafında 126 adet dükkan inşa edilmesi planlanmıştır. Bölge'de ilk taslaklarda olmakla birlikte konut yapımı planlanmamaktadır.

TOKİ'nin yapmış olduğu projede türbe ve camiyi tamamen çevreleyen 4.50m yüksekliğinde ticari birimler önerilmiştir. Bu tasarım insan ölçeğinde türbenin algılanmasını engellemekte ve ziyarete gelenlerin ilk olarak türbe ve camii yerine bu ticari birimlerle karşılaşmasını sağlamaktadır. Bu nedenle proje, türbenin ilk karşılama algılanabilirliğini önemli ölçüde yok etmiştir. Ayrıca proje, ziyaretçilerin otopark ihtiyacı konusunda da öneri getirmemektedir. Projenin ilk taslaklarında önerilen 4 katlı konut yapılarından vazgeçilmesi ise olumlu bir adım olmuştur.

Pafta 20'de verilen öneri şemada uygulama alanı TOKİ'nin uygulama alanı ile uyumlu olarak düşünülmüştür. Temel amaç ziyarete gelenlerin ilk etapta türbe ve cami ile karşılaşmasının sağlanmasıdır. Ayrıca yaya ve taşıt trafiğinin tamamen ayrılması da temel hedeflerden biridir. Türbe çevresinde yeterli otopark önerilmiştir. Özellikle otoparkların türbeden görünümünün engellenmiş, otoparktan türbeye yaya ulaşımının güvenli olması sağlanmıştır. Projede ölçek gereği belirtilememesine karşın, yapılacak meydana gerekli peyzaj düzenlemesi ile türbenin, insan ölçeğindeki görünümü korunması amaçlanmalıdır.

7.2. Cizre (Pafta 21)

Kırmızı Medrese ve Ahmed el Cezeri Türbesi Abdaliye (Mir Abdal) Medresesi, Mir Abdal Camii ve Mem-u Zin Türbelerinin; GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

tarafından yürütülen GAP Bölgesi'nde Kültürel Mirası Geliştirme Programı kapsamında, Cizre Kaymakamlığı önderliğinde, Cizre Belediyesi, Şırnak İl Özel İdaresi ve ŞIRGEV ortaklığı ile hazırlanan Cizre İnanç Parkı Projesi ile onarım ve restorasyonları yapılmıştır. Nuh Peygamber Türbesi'nin de çevre düzenleme çalışmaları yapılmıştır. Bu alanlarda Kırmızı Medrese ile Nuh Peygamber Türbesi arasındaki alanda kamulaştırma yapılarak bir meydan düzenlemesi yapılması ve Kırmızı Medrese arkasında bulunan alanın surlarla birlikte çevre düzenlemesinin yapılması önerilmektedir.

Cizre içkale daha önce askeri alan olarak kullanılırken halen boşaltılmış ve belediye kullanımına tahsis edilmiştir. Bu alanda bulunan Hamidiye Kışlası'nın restore edilerek Kent Müzesi olarak değerlendirilmesi, diğer bütün yapıların yıkılarak alanı halkın kullanımına açık park alanı olarak düzenlenmesi önerilmektedir.

Bölge'de süregelen özel koşullar nedeniyle Cudi Dağı'nda var olan kaynakların değerlendirilmesi mümkün olmamıştır. Bu koşulların sona ermesi halinde Cudi Dağı'nın bu yönden incelemesi ve kaynakların değerlendirilmesi için gerekli planlama çalışması yapılmalıdır.

7.3. Siirt Aydınlar

İbrahim Hakkı ve İsmail Fakirullah Türbeleri'ni bünyesinde bulunduran Siirt Aydınlar'da günümüzde yerli turist sayısı son derece düşük bir düzeydedir. Yabancı turist ise yoktur.

İbrahim Hakkı'nın ailesi, kendi kişisel eşyalarının teşhir edildiği küçük bir özel müzeyi açık tutmaya çalışmaktadır. Aile ile yapılan görüşmede İbrahim Hakkı tarafından yazılmış olan "Marifetname" adlı eserin hatalı bir tercümesinin piyasada olduğu, orijinal eserin kendilerinde bulunduğu ve Kültür ve Turizm Bakanlığı (veya Türk Tarih Kurumu) yetkililerine tercüme ve basım maksadıyla ödünç verebilecekleri bildirilmiştir. Adı geçen eserin kamu eliyle resmi tercümesinin yapılıp basılması halinde önemli bir kültür değerinin topluma tanıtılmasının yanısıra, orta vadede Siirt ve Aydınlar'da turizm sektörünün gelişmesi için itici bir güç elde edilmiş olacaktır.

XI.TANITIM VE MARKALAŞMA POLİTİKALARI

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Türk toplumunda bir bütün olarak algılandığı ve Bölge'nin ücra yerlerindeki özel koşulların Bölge turizmini bir bütün olarak negatif etkilediği daha önce belirtilmiştir. Bu ortamda Bölge'deki özel koşullar devam ettiği sürece Güneydoğu'nun bir bütün olarak tanıtılması yerine Gaziantep, Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin ve Adıyaman'ın kendilerini markalaştıracak tanıtım politikaları izlemesi, GAP Bölgesi bütününe tanıtan politikaların ikinci planda tutulması önerilmektedir. Markalaşma, günümüzde ülkemizde önemi tam olarak anlaşılmamış özel bir ihtisas konusu olup, Batı ülkelerindeki eğitim tesislerinde bu konuda üniversite seviyesinde eğitim verilmektedir.

Yukarıda sayılan il merkezlerinin markalaşması için Bölge'de görev yapan üç kalkınma ajansının birlikte hareket ederek markalaşması önerilen kentlerin geometrik merkezi olan Şanlıurfa'da bir markalaşma ofisi kurması, bu ofiste markalaşma uzmanlarını devamlı olarak istihdam etmesi ve bu ofis kanalıyla Bölge'ye profesyonel hizmet vermesi önerilmektedir. Kurulacak ofiste bir genel sekreter, bir marka uzmanı, iki adet turizm pazarlamacısı, bir web developer ve iki de asistanın görevlendirilmesi ve ofisin aşağıdaki hizmetleri vermesi önerilmektedir.

- Kentlerin ve özel çekim unsuru olan kaynakların tanıtımı maksadıyla Bölge'ye basılı ve görsel basın mensuplarını davet edip tanıtımını yapmak,
- Son yıllarda Bölge'yi yanlış tanıtan televizyon dizileri hakkında kamuoyunu ve sorumlu makamları uyarmak, gerekirse bu tür dizilerin durdurulması için dava açmak,
- GAP Bölgesi'nin tüm turizm veri tabanını derleyip güncel tutmak, Bölge'ye turist getirmek isteyen acentelerle temas kurarak bu bilgileri aktarmak,
- Bölge'de turizm yatırımı yapmak isteyen yatırımcılara, ellerindeki bilgiyi vererek doğru yerde ve sürdürülebilir yatırım türlerini tanıtmak,
- Tanıtım maksadıyla turizm fuarlarına katılmak, WEB siteleri kurmak, basına ilan vermek,
- Broşür, katalog, turizm ağırlıklı haritalar hazırlamak
- Reklam filmleri hazırlamak, dijital ortamda marka kentleri ve markalaşması istenen kaynakları tanıtmak.
- Halen GAP Eylem Planı kapsamında sürdürülen ve yukarıda belirtilen faaliyetlerin bir kısmını kapsayan çalışmalarını tek elde toplamak.

Önerilen kuruluşun başarılı çalışması halinde uzun vade de internet ortamından Bölge'nin bir bütün olarak tanıtımı ve aynı tanıtım ortamında Bölge otellerinin rezervasyonunun yapılması da teknik olarak mümkündür.

XII. PLAN UYGULAMA ETAPLAMASI

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Önerilen plan, yerel kaynaklar da dikkate alınarak ağırlıklı kültür turizmi, inanç turizmi, yerel rekreasyon ve termal turizmi üzerine yoğunlaşmıştır. Daha önce de tekrarlandığı gibi Bölge'deki özel koşullar özellikle kültür turizmini etkilemekte, diğer turizm türleri üzerinde etkin olmamaktadır. Bu nedenle özel koşulların devam ettiği sürece yerel rekreasyon, termal turizm ve inanç turizmi yatırımlarına öncelik verilmesi yatırımların çok çabuk olarak geri dönüşüm sağlaması açısından önemlidir.

Yukarıda belirtilen üç turizm türünden, inanç turizminin yatırımlardan etkilenmeyecek şekilde kendi iç dinamiklerinden kaynaklanan bir talep artış eğilimi olduğu yerel çalışmalar sırasında gözlemlenmiştir. İnanç turizmi müşterisinin temel hedefi inanç kaynağını ziyaret etmek olup, kaynağın nasıl düzenlendiği talep miktarı üzerinde çok az etkilidir. Kaynağa olan talebin klasik turizm tanıtım yöntemlerinden de etkilenmediği (böyle bir tanıtım yoktur) açıktır.

Diğer yandan yerel rekreasyon ve termal turizm açısından Bölge'de yeterli arz olmamasından kaynaklanan ihtiyacı karşılanmamış gizli bir talep mevcuttur. Bu talebin doğru olarak karşılanması halinde yatırımların çok çabuk geri dönmesi beklenmelidir. Sayıca en büyük talep yerel rekreasyon da yatmaktadır. Gaziantep bu talebi önemli ölçüde çözmüş tek yerleşmedir. Diyarbakır ve Şanlıurfa'da henüz sağlıklı çözümler yoktur. Diyarbakır'ın hafta sonu rekreasyonu için kullandığı Deve Geçidi Baraj Tesisleri ihtiyaca cevap veremediği gibi kalite açısından da düşük seviyededir. Şanlıurfa'nın tek kaynağı Bozova göl kenarı rekreasyon alanıdır. Mardin ise uzak olmakla birlikte, Çağçağ ve Beyazsu'dan faydalanmaktadır. Adıyaman halen inşaatı devam eden Gazidede Mesire yeri rekreasyon alanını kullanacaktır.

Batman'ın rekreasyon alanı Batman Barajı kıyısında olup çok yetersizdir. Siirt ve Şırnak'ın rekreasyon alanı yoktur. Yukarıda özetlenen Bölge rekreasyon durumunun en acil çözümleri Birecik Baraj Gölü ve Diyarbakır'da Dicle kıyısı projeleridir. Diyarbakır'a uzak kalsa da Dicle Barajı kenarında inşaatı devam eden Eğil projesi de yatırım etaplanmasında öncelik kazanmaktadır.

Termal turizm açısından Çermik, Karaali ve Kozluk Taşlıdere (Holi) termal bölgelerindeki yatırımlar da, etaplamada önceliklidir.

Turabdin kültür haftası organizasyonu Bölge'ye, Bölge dışından kaynaklanan turist ve gelir getirmesi açısından önemli olup, çok muhtemel olarak özel koşullardan etkilenmeyecek diğer öncelikli bir faaliyet konusudur.

Kültür turizmi açısından özel koşullar bitmeden genel olarak yapılacak yatırımların geri dönüşümün uzun vadeli olacağı bilinmesine rağmen, Nemrut, Göbekli Tepe, Mardin, Midyat ve Harran projeleri de etaplamada öncelik kazanmaktadır.

Nemrut'un kültür turizmi açısından lokomotif nitelikli olması, Göbekli Tepe'nin ise Dünyanın bilinen en eski yerleşimi olması bu kararda etkili olmuştur. Mardin ve Midyat ikilisi son yıllarda, Bölge genelinden bağımsız olarak, hafta sonu yurt içi

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

turistleri çekmeye başlamıştır. Eğilimin devamını desteklemek maksadıyla Mardin Koruma Amaçlı İmar Planı'nın hızla hayata geçirilmesi ve Midyat misafir karşılama merkezi ile Estel Meydanı restorasyon projesinin gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Harran son yıllarda özellikle kubbe evlerin yok olması sonucu ağır bir tahribata uğramış ve iç piyasada marka değerini hızla kaybetmeye başlamıştır. Harran Belediyesi koruma amaçlı imar planı çalışmalarını başlatmıştır. Ancak, bu çalışmalar devam ederken aynı süreç içinde acil koruma tedbirlerine ihtiyaç vardır. Bu nedenle Harran projesi de öncelikli projeler içinde yer almalıdır.

Bölge'deki özel koşulların sona ermesinden sonra kültür turizmini geliştirecek diğer yatırımlara geçilmelidir. Ancak bu görüş özel koşullar devam ederken bu tür yatırımların engellenmesi şeklinde anlaşılmamalıdır. Zaten halen çok sayıda bu tür yatırımlar devam etmektedir.

Özel koşulların ne zaman sona ereceği günümüzden bilinemediği için yıllara sari bir yatırım planı verme imkanı yoktur. Bunun yerine yukarıda belirtilen konuların aynı anda ve öncelikle ele alınmasının daha sağlıklı olacağı öngörülmektedir.

XIII. PLAN UYGULAMASI İÇİN ÖRGÜTLENME

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Bölge'deki özel koşullar devam ettiği sürece illerin GAP bütününden bağımsız hareket etme politikasına daha önce değinilmiştir. Bunun sonucu olarak Bölge'yi bir bütün olarak gören ve uygulama yapan veya yönlendiren özel bir kuruluş önerilmemektedir.

Master planda öne çıkartılan tüm kaynakların (üç adet kilise restorasyonu hariç) geliştirilmesine ilişkin çalışmalar halen muhtelif kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Böyle bir ortamda yepyeni bir örgütlenmenin yürüyen çalışmaları engellemesinden başka bir etkisi olmayacaktır. Diğer yandan belirli çalışmaların (örneğin koruma amaçlı imar planları) hukuki sahipleri zaten bellidir.

Bölge'de önerilen tek örgütlenme daha önce açıklanan tanıtım ve markalaşma ofisi olup, bunun da temel önerilme sebebi her ilde markalaşma uzmanı temininin zorluluğudur. Bu örgüt Bölge'deki gelişmeleri izleyerek düzenli olarak üç kalkınma ajansı yöneticileri ile yapacağı toplantılarda tanıtım ve markalaşmanın yanısıra, ortaya çıkan sorunları aktarmalı ve sorunların çözümü için kalkınma ajanslarının görüşü de alınarak geçici veya uzun süreli teknik hizmet alabilmelidir. Örgütün diğer bir görevi; gerekli durumlarda valilikler, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile koordinasyonun teminidir.

Aşağıdaki tabloda önerilen projeler ve uygulamadan sorumlu kuruluşlar verilmiştir.

İLLER	PROJE ADI	İŞ TANIMI	SORUMLU KURULUŞLAR
-------	-----------	-----------	--------------------

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Adıyaman	Kommagene Nemrut Koruma Geliştirme Programı	Ortadoğu Teknik Üniversitesi tarafından yapılmış ve onaylanmış planda belirtilen işler	<ul style="list-style-type: none">• Kommagene Nemrut Alan Yönetim Birimi
Adıyaman	Perre Antik Kenti	Perre antik kenti kazısının devam ettirilmesi, ziyaretçi merkezi ve çevre düzenlemesinin yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Adıyaman Belediyesi• İl Özel İdaresi Gen. Sekreterliği• Kültür ve Turizm İl Md.• Adıyaman Müze Müdürlüğü
Adıyaman	Palanlı Mağarası	Palanlı Mağarası – Perre arasında yaya aksı düzenlemesi ve günübirlik tesis yapılarak ziyarete açılması	<ul style="list-style-type: none">• Adıyaman Belediyesi• İl Özel İdaresi Gen. Sekreterliği• Adıyaman Müzesi
Adıyaman	Kış Sporları	Çelikhan İlçesi çevresinde bulunan dağlarda kış sporlarına yönelik araştırmaların yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Kayak Federasyonu• Çelikhan Kaymakamlığı• Adıyaman Valiliği
Batman	Hasankeyf	Yeni Hasankeyf'te müze yapılması, su üzerinde kalan arkeolojik sit alanında koruma planı ve çevre düzenlemesi yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Batman Müze Müdürlüğü• TOKİ• Hasankeyf Belediyesi• Hasankeyf Kaymakamlığı• DSİ• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Batman	Taşlıdere (Holi) Kaplıcası	Kaplıca ve çevresinin turizm merkezi olarak ilan edilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Kültür ve Turizm Bakanlığı

İLLER	PROJE ADI	İŞ TANIMI	SORUMLU KURULUŞLAR
-------	-----------	-----------	--------------------

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Diyarbakır	İçkale	İçkale restorasyonlarının tamamlanarak yapıların işlevlendirilmesi ve İçkale'de bulunan gecekonduların kaldırılarak arkeopark yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Diyarbakır Valiliği• Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi• Diyarbakır Müze Müdürlüğü• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Diyarbakır	Surlar	onarımının tamamlanması ve surlar üzerinde yürüyüş parkurlarının düzenlenmesi	<ul style="list-style-type: none">• Diyarbakır Valiliği• Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi• Diyarbakır Müze Müdürlüğü• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Diyarbakır	Dicle Kıyısı Projesi	Belediyece kabul edilmiş projenin uygulanması ve projenin On Gözlü Köprü'ye kadar genişletilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
Diyarbakır	Dicle Kıyısı Projesi	Ongözlü Köprü'den başlamak üzere iki regülatör yapılması	<ul style="list-style-type: none">• D.S.İ. Genel Müdürlüğü
Diyarbakır	Kent merkezi	Gazi ve İzzetpaşa caddeleri sokak sağlıklılaştırılması ve levhalama çalışması yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
Diyarbakır	Hassuni Mağaraları	Hassuni Mağaraları çevre düzenlemesi, otopark, ziyaretçi karşılama merkezi yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Silvan Kaymakamlığı• İl Özel İdaresi Gen. Sekreterliği• Karacadağ Kalkınma Ajansı• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Diyarbakır Batman	Malabadi Köprüsü	Malabadi Köprüsü'nün Batman kısmına günübürlük tesis yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Özel Sektör

İLLER	PROJE ADI	İŞ TANIMI	SORUMLU KURULUŞLAR
-------	-----------	-----------	--------------------

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Diyarbakır	Eğil	Eğil Baraj kıyısı rekreasyon alanı düzenlemesi, kale restorasyonu, türbe çevre düzenlemesi	<ul style="list-style-type: none">• Eğil Kaymakamlığı• İl Özel İdaresi Gen. Sekreterliği• Vakıflar Genel Müdürlüğü• Diyarbakır Müzesi• Karacadağ Kalkınma Ajansı• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Diyarbakır	Hilar Mağaraları ve Çayönü Ören Yeri	Alana misafir karşılama merkezi, Boğaz Çayı üzerine yaya köprüsü ve alanın tamamının çevre düzenlemesinin yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Diyarbakır Müze Müdürlüğü• İl Özel İdaresi Gen. Sekreterliği• Ergani Belediyesi• Ergani Kaymakamlığı• Karacadağ Kalkınma Ajansı
Diyarbakır	Devegeçidi Rekreasyon Alanı	Mevcut mesire alanının tamamen yenilenmesi ve büyütülmesi	<ul style="list-style-type: none">• DSİ
Diyarbakır	Çermik Kaplıcası	Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca onaylanmış planın uygulanması	<ul style="list-style-type: none">• Kültür ve Turizm Bakanlığı• Çermik Belediyesi• Sağlık Bakanlığı

İLLER	PROJE ADI	İŞ TANIMI	SORUMLU KURULUŞLAR
-------	-----------	-----------	--------------------

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Gaziantep	Gaziantep Kent Merkezi	Devam eden projelerin tamamlanması	<ul style="list-style-type: none">• Gaziantep Büyükşehir Belediyesi• Özel Sektör
Gaziantep	Yesemek	Yesemek taş ocağı ile düzenlenmiş alan arasında çevre düzenlemesi ve otopark alanı yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Islahiye Kaymakamlığı• İpekyolu Kalkınma Ajansı• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Gaziantep	Tilmen Höyük	Çevre düzenlemesine ek otopark, wc, günübirlik tesis yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Islahiye Kaymakamlığı• İpekyolu Kalkınma Ajansı• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Gaziantep	Yavuzeli Dolmenleri	Dolmenlerin bulunduğu Bölge'de çevre düzenlemesi yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Yavuzeli Kaymakamlığı• İl Özel İdare Gen. Sek.• Gaziantep Müze Müdürlüğü• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Gaziantep Şanlıurfa	Birecik Baraj Gölü	Birecik Baraj Gölü kıyısındaki arkeolojik, tarihi, mimari, doğal değerlerin geliştirilerek baraj gölünün ülkenin tek nehir odaklı turizm alanı olmasının sağlanması	<ul style="list-style-type: none">• Gaziantep Valiliği• Şanlıurfa Valiliği• Halfeti Kaymakamlığı• Halfeti Belediyesi• Yavuzeli Kaymakamlığı• İl Özel İdare Gen. Sek.• Kültür ve Turizm Bakanlığı

İLLER	PROJE ADI	İŞ TANIMI	SORUMLU KURULUŞLAR
-------	-----------	-----------	--------------------

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Mardin	Turabdin Bölgesi	Yurtiçi ve dışındaki Süryani nüfusun turizm amaçlı Bölgeye ziyaretin sağlanması	<ul style="list-style-type: none">• Mardin Valiliği• Midyat Kaymakamlığı• Mardin Belediyesi• Midyat Belediyesi• Mardin Metropolitliği• Midyat Metropolitliği
Mardin - Batman	Kilise Manastır Restorasyonları	Hah (Anıtlı) Kilisesi Mor Avgin Manastırı Mor Kiryakus Manastırı'nın restorasyonlarının yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Mardin Valiliği• Batman Valiliği• İl özel idaresi Gn.Sekreterliği• Kültür ve Turizm İl Md.'leri• Dicle Kalkınma Ajansı
Mardin	Mardin Kent Merkezi	Mardin kentsel sit alanının koruma planı yapılması, sokak sağlıklılaştırması ve meydan düzenlemelerinin yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Kültür ve Turizm Bakanlığı• Mardin Valiliği• Mardin Belediyesi• TOKİ
Mardin	Mardin Kalesi	Mardin kalesi kaya düşmesi tehlikesi olan alanda gerekli önlemlerin alınması, kalenin restore edilmesi, koruma planı ve çevre düzenlemesinin yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Mardin Valiliği• Mardin Belediyesi• Kültür ve Turizm İl Md.• Mardin Müze Müdürlüğü
Mardin	Midyat Kenti	Midyat ziyaretçi karşılama merkezi yapılması, Estel meydan düzenlemesi, restorasyonu ve sokak sağlıklılaştırması yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Midyat Belediyesi• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Mardin	Dara Antik Kenti	Dara antik kenti koruma imar planı yapılması ve Nusaybin karayolu bağlantısının iyileştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">• İl Özel İdaresi Gen. Sekreterliği• Kültür ve Turizm İl Md.
Mardin	Nusaybin İnanç Parkı	Zeynel Abidin Türbe ve Camii ile Mor Yakup Manastırı'nın bulunduğu alanın İnanç Parkı olarak düzenlenmesi	<ul style="list-style-type: none">• Mardin Müze Müdürlüğü• Nusaybin Belediyesi• Dicle Kalkınma Ajansı• Kültür ve Turizm Bakanlığı• Vakıflar Genel Müdürlüğü

İLLER	PROJE ADI	İŞ TANIMI	SORUMLU KURULUŞLAR
-------	-----------	-----------	--------------------

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

Siirt	Veysel Karani	Veysel Karani Türbesi çevre düzenlemesi	<ul style="list-style-type: none">• Siirt Valiliği• Ziyaret Belediyesi• TOKİ• Kültür ve Turizm Bakanlığı• Vakıflar Genel Müdürlüğü
Siirt	Aydınlar	İbrahim Hakkı'ya ait Marifetname adlı eserin tercümesinin ve tanıtımının yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Şanlıurfa	Kent Merkezi	Koruma planı yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Şanlıurfa Belediyesi• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Şanlıurfa	Şanlıurfa Kalesi	Kalenin temizliliğinin yapılması, kazı çalışmalarının başlatılması ve çevre düzenlemesinin yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Şanlıurfa Belediyesi• Şanlıurfa Müze Müdürlüğü Kültür ve Turizm Bakanlığı
Şanlıurfa	Göbeklitepe	Arkeolojik sit alanındaki mülkiyet sorunlarının giderilmesi, misafir karşılama merkezi ve çevre düzenlemesinin yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Şanlıurfa Valiliği• İl Özel İdare Gen. Sekreterliği• Şanlıurfa Müze Müdürlüğü• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Şanlıurfa	Harran	Harran koruma imar planı yapılması ve sur içinde yapılmış olan gecekonduların yerleşiminin yıkılması ve çevre düzenlemesinin yapılması	<ul style="list-style-type: none">• Harran Belediyesi• İller Bankası A.Ş.• Şanlıurfa Valiliği• TOKİ• Kültür ve Turizm Bakanlığı
Şanlıurfa	Atatürk Barajı Bakı Terası	Bakı terasının yenilenmesi	<ul style="list-style-type: none">• DSİ
Şanlıurfa	Karaali Kaplıcası	Kaplıcanın bulunduğu alanı koruma kullanma dengesi gözetilerek planlanması	<ul style="list-style-type: none">• Şanlıurfa İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği
Şırnak	Cizre	Nuh Peygamber Türbesi ile Kırmızı Medrese arasında meydan düzenlemesi yapılması ve İçkale'nin müze ve park alanı olarak değerlendirilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Mardin Müze Müdürlüğü• Cizre Belediyesi• Dicle Kalkınma Ajansı• Kültür ve Turizm Bakanlığı

XIV. GAP TURİZM MASTER PLANI UYGULAMASI ÇIKTILARI

GAP Turizm Master Planı, Bölge'deki özel koşulların sona erip, turizm açısından istikrarlı bir ortama kavuşulması halinde yılda 1.000.000 yerli 500.000 yabancı turistin ağırlanabileceğini öngörmektedir. Proje çıktıları üzerinde aşağıda yapılan yorumlar ve hesaplamalar yıllık 1.500.000 turist üzerinden yapılmıştır.

1. PROJENİN TEMEL SOSYAL ÇIKTILARI

Projenin en önemli sosyal çıktısı muhtemelen GAP Bölgesi dışında yaşayan nüfusun Bölge'yi tanınması ve bunun sonucu Bölge'nin, Türkiye'nin diğer yerlerinden farklı olmadığını anlaması olacaktır. Halen çok hatalı, Bölge gerçeklerini yansıtmayan TV dizilerinin ve özel koşulların tüm Bölge'ye eşit dağılmış gösteren gazete haberlerinin etkisi altında olan çok geniş bir kitle mevcuttur. GAP yerleşimindeki yaşantının ülkenin diğer kesimlerinden farklı olmadığını yerinde görüp yaşayan ve geri dönüşünde bu durumu çevresine anlatacak yıllık 1 milyon yerli turist ile, şüphesiz ki 5-10 yıl içinde çekinceler ortadan kalkacaktır.

Projenin temel nitelikli diğer bir sosyal çıktısı Birecik Baraj Gölü ve Diyarbakır Dicle Kıyısı rekreasyon projelerinin tamamlanması ile özellikle Gaziantep, Şanlıurfa ve Diyarbakır nüfusunun ilk defa geniş çapta geleneksel rekreasyon anlayışlarının dışında çok daha renkli, su sathı kullanımına kavuşma imkanına sahip olmasıdır. Bu durum uzun vadede yerel toplum üzerinde deniz kenarında yaşayan toplumlara benzer değer yargıları kazandırabilecek son derece olumlu bir gelişme olarak yorumlanmaktadır.

Kıyı düzenlemesinde kullanılacak renk motifleri, mimari seçenekler, müzik türü, müsaade edilen ses seviyesi gibi detaylar toplum üzerinde son derece etkili olabilecektir.

Projenin kayda değer diğer bir sosyal çıktısı Turabdin Haftası organizasyonu ile elde edilebilecektir. Hafta boyunca Bölge'yi geçmiş tarihlerde terk etmiş Süryani nüfusun Bölge'yi ziyaret etmesi, bu dönemde muhtelif etkinliklerin düzenlenmesi, Bölge nüfusu üzerinde son derece olumlu sonuçlar verebileceği gibi, Bölge'nin yurt dışında tanıtımını açısından da önemli olacaktır.

2. PROJENİN EKONOMİK ÇIKTILARI

Bölge'nin turizm pazarı olarak istikrarlı hale gelmesinden sonra 500.000'i yabancı, 1.000.000'u yerli olmak üzere yıllık toplam 1.500.000 turist çekebileceğine işaret edilmişti. Bölge'ye halen yaklaşık olarak yıllık 70.000 turist gelmektedir. Projenin çekeceği ilave turist sayısı 1.430.000 olarak hesaplanmaktadır.

Mevcut yerli, yabancı turist dağılımına bakarak bu değer 480.000'inin ilave yabancı turist, 950.000'inin ilave yerli turist olacağı hesaplanmaktadır. Yerli

GAP BÖLGESİ TURİZM MASTER PLANI

turistlerin Bölge'de 4, yabancıların ise 3 geceleme yapacağı varsayımı ile yıllık toplam 5.240.000 ilave geceleme yaratılabilecektir.

Bölgeye gelen yerli ve yabancı turistlerin genellikle İlkbahar ve Sonbahar aylarını tercih ettiği dikkate alınarak, (senede toplam 3 ay) ilave geceleme talebinin yaratacağı yatak sayısı % 25 doluluk varsayımı ile 57.424 olarak hesaplanmıştır.

Yukarıda belirtilen geceleme ve yatak sayılarının Bölge ekonomisine olası katkıları aşağıda özetlenmiştir.

a. İnşaat Sektörü Ek Yatırımı

- Yatak başına 25 m² kapalı alan varsayımı ile 1.435.600 m² inşaat
- 500 TL/m² inşaat maliyeti ile 717.800.000 TL inşaat cirosu

b. Ek İstihdam

- Yatak başına 0.20 personel varsayımı ile 11.490
- Ticaret ve hizmetler sektörü ek istihdam (takribi) 3.280
- Ara Toplam 14.770**

c. Projenin Gıda İhtiyaçları

a) Süt, 0,25 litre/kişi/gün	= 1.310.000 litre
b) Peynir 30 grm/kişi/gün	= 157,2 ton
c) Tereyağı 30 gram/kişi/gün	= 157,2 ton
d) Bal, reçel,30 gram/kişi/gün	= 157,2 ton
e) Ekmek 0,75 ekmek/kişi/gün	= 3.930.000 adet
f) Şişe suyu 1 litre/kişi/gün	= 5.240.000 adet (1 litrelik şişe)
g) Et 250 gram/ kişi/gün	= 1.310 ton
h) Meyve-Sebze-Salata 1 kg/kişi/gün	= 5.240 ton
i) Yumurta ½ yumurta/kişi/gün	= 2.620.000 adet
j) Tavuk 1/6 tavuk/ kişi/gün	= 873.000 adet

d. Turistik Eşya Satışları, Müze Girişleri, Ulaşım Giderleri Ve Yemek Gelirleri

Geceleme Başına 50 TL Varsayımı ile 262.000.000. TL

e. Konaklama Giderleri

Geceleme başına 70 TL varsayımı ile 366.800.000. TL